

ВІСНИК THE HERALD

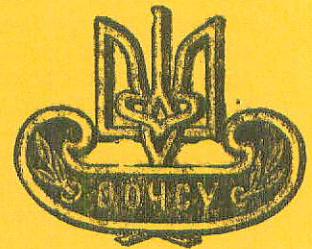
- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

З М І С Т

Д-р П. Мірчук — До генези Акту 30 червня 1941: Чому ініціатива ОУН?	1
Е. Орловський — Боротьба для боротьби чи змагання за вартості	4
** — Ярослав Стецько оскаржує Шеленіва перед ОН	9
Д-р М. Кушнір — На закруті псевдоінтелектуалізму	10
Проф. Микола Величківський — Сталінські наслідники	13
І. Боднарук — Інформація як засіб нашої політики	14
Поль Дерулед — Гетьман	17
** — Партизанка	26
Д-р Ол. Соколишини — Сторіччя польського повстання	27
Ікер — З політичного цирку	28
** — В круговороті світових подій	29
З преси	30
З нашого життя	31



ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

ЗБІРКА НА ПОКРИТТЯ КОШТІВ ПРОЦЕСУ:

БОФАЛО, Н. И.

- Листа ч. 0213. Збірщик Стефа Дашкевич.
По \$ 30.00 — Д-р Нестор Процик.
По \$ 25.00 — Стефа Дашкевич.
По \$ 10.00 — В. Федорак, Володимир Петрівський, д-р М. Макогон.
По \$ 5.00 — Ярослав Піщак, Семен Жовнір, Михайло Івахів Йосиф Коростинський, Ів. Яцишин, Юліан Бурда, Евгения Панасевич, Н. Н., Е. Литвин, В. Глухий, М. Осадчук, Сергій Квасницький, П. Валух, Іван Курчак, М. Пан, Тарас Чмола.
По \$ 3.00 — Ігор Чмола, д-р М. Лоза, М. Остапук.
По \$ 2.00 — Онуфрій Зелінський, Юрій Щербак, І. Веднарський, Д. Гошовський, М. Харій, Л. Стасюк, Е. Шот, Ю. Лаврівський, П. Остапчук, П. Скубіш, І. Онисько, Д. Василів.
По \$ 1.00 — З. Худий, М. Куриц, О. Воронін, О. Воронін, М. Бурій, М. Швець, Василь Скубіш.
Листа ч. 0214. Збірщик Андрій Петришин.
По \$ 10.00 — Андрій Петришин, Осип Чіп, Осип Кочут, Петро Ковалик, Пилип Плотича, Григорій Васишин, Михайло Погаратний, Петро Мазяк.
По \$ 5.00 — Михайло Коцай, Стефан Мандзій, Андрій Пастух, Юрій Чучман, Василь Бумбар, Володимир Демків, Михайло Данило, Михайло Петрович, Михайло Плечій, Дмитро Крупа, Зенон Сташків.
По \$ 3.00 — Петро Швець, Любомир Головатий.
Листа ч. 0215. Збірщик Василь Середюк.
По \$ 30.00 — Д-р Р. Топольницький.
По \$ 25.00 — Дмитро Дячишин.
По \$ 10.00 — Василь Середюк, Осип Смеречинський, Мирон Несторук, Євген Романишин, Дмитро Пітулай, Іван Качмарик, Микола Вурак, Микола Значко.
По \$ 5.00 — Н. Кравців, Р. Багнюк, Микола Муцин, М. Козар, Василь Михайлюк, Михайло Вельмега, Семен Нагнибіда, Федір Папіш, Іван Сало, М. Різник, Олекса Скіб'як, Дмитро Джек, А. Кривий, П. Гринчак, Петро Вараняк, Лев Гринчак, Андрій Швець, Степан Кокотайло, Міхал Кавалер, Григорій Різюк, Адам Антонішин, В. Войко, В. Новіцький, Михайло Гурний, В. Басараб, Густ Пічончак, М. Потупаленко, М. Проценко, Степан Валота, М. Денчак, Михайло Савуляк, І. Вороняк, Гриць Костів, І. Сенів, Міхал Несторук, Володимир Каричак, Іван Гузар, Юрко Войчак, Гриць Ворубель, Іван Герєга, Михайло Кость, Михайло Смигельський, Богдан Коцай, Юліан Конотопський, М. Вашкурак, Дмитро Мацьків.
По \$ 2.00 — В. Павлишин.
По \$ 1.00 — М. Гнатик.
Листа ч. 0216. Збірщик Василь Щавінський.
По \$ 25.00 — Тадей Михаськів, Богдан Мороз.
По \$ 10.00 — З. Мосійчук, В. Щавінський, П. Білецький.
По \$ 5.00 — В. Кусий.
Листа ч. 0217. Збірщик Е. Л.
По \$ 25.00 — Євген Луковський, Микола Варицький, Петро Перцак, Петро Вендина.
По \$ 15.00 — Григорій Васишин.

Листа ч. 0218. Збірщик Іван Горбачук.

- По \$ 25.00 — Петро Вутрин.
По \$ 12.00 — Д-р Євген Стецьків.
По \$ 10.00 — Омелян Вітрик, Василь Юрчишин.
По \$ 5.00 — Іван Лівак, Володимир Данилюк, Михайло Гнатів, Онофрей Троян, Олекса Жаборинський, Іван Голубут, Степан Шепелявий, Гілярій Папуга, Іван Саяк, Іван Кордупель, Євген Кордубан, інж. Орест Криницький, Данко Завадівський, Семен Шрамко, Теодор Наливайко, Василь Йопик, Текля Калина, О. Медик, Іваночко, Теодор Небор, Михайло Мочарняк, Іван Білинський, Дмитро Ільківський, Шишка Степан, Дмитро Яремко, Григорій Собейко, Микола Скробало, С. С. Бойко, Василь Смолинський, Іван, Анна Хутко, Михайло Пелех, Ілько Щерба, Василь Фелезюк, Михайло Куриляк, Еміль Огородний, Роман Турик, Іван Дроздовський.
По \$ 3.00 — Микита Остапук.
По \$ 2.00 — Мирослав Фаріон, М. Катрій.
Листа ч. 0219. Збірщик Василь Середюк.
По \$ 5.00 — Роман Конотопський, Іван Козмич, М. Песакий.
По \$ 3.00 — Іван Шевченко.
По \$ 2.00 — М. Кулачко, Мирон Сенів.
По \$ 1.00 — О. Олійник, В. Волошинюк, С. І., Ів. Карух, Синиця, В. Сілецький, Д. Терех, С. К., С. Д., Н. Мальчевський.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

- Листи ч.: 0221, 0222.
По \$ 25.00 — Стахів П.
По \$ 10.00 — Кузів М., Тарасюк Г., Аристович Я.
По \$ 5.00 — о. Сулик С., Гладич В., Степась М., Тулис М., Липшак М., Вадяк П., Амброзович Р., Станько Р., Лозинський Д., Шотт Й., Стрілка П., Миронович К.
По \$ 3.00 — О. Федасюк Д.
По \$ 2.00 — Гринцай Т. О., Тарасюк В., Кертячак М., Шнир М., Науменко Е., Фединішин М., Левкович В., Дзулит Й., Базилевич М., Вовк Д., Барелецький П.
По \$ 1.00 — Тицький П., Степась М., Глива М., Степась Д., Деллевієра М., Савчак І., Прус П., Тимків Я., Карач Ю., Іккало М., Федчак І., Чабан В.

СПРАКУЗЕ, Н. И.

- Листи ч.: 0248, 0243.
По \$ 10.00 — Пікулецький Ярослав, Гринчик Степан, Н. Н., Микитин Михайло.
По \$ 5.00 — Свінцицький Григорій.
По \$ 1.00 — Туркевич Гавриіл.
Листа ч. 0245. Збірщик Годжак Микола.
По \$ 10.00 — Шевчук Олекса, Семинішин Микола.
По \$ 5.00 — Годжак Микола, Майкович Дмитро, Динька Ярослав, Фендор Василь, Гук Василь, Лозинський Дмитро, Мягкий Зенон, Мельничук Володимир, д-р Гудзяк О., Ярема.
По \$ 2.00 — Поляк Михайло, Сумик Петро, Миколаєвич Іван, Денисин Петро, Гнила Осип.
(Продовження на 3-ій стор. обкладинки)

ВІСНИК



Д-р Петро Мірзук

ДО ГЕНЕЗИ АКТУ 30 ЧЕРВНЯ 1941: ЧОМУ ІНІЦІАТИВА ОУН?

Український патріотичний загал і навіть політичні противники ОУН цілком певно в своїй душі відчувають і усвідомлюють, що не дія ніякого монополізування чого б то не було в українському політичному житті, але для рятування честі всієї нації взяла ОУН на свої плечі ініціативу в боротьбі за визволення українського народу в другій світовій війні. Вона зважилася на це тоді, коли інші сумнівались і вагались. Вона не мала монопольних амбіцій, як про це заявляють необ'єктивні пропагандисти, але хоч складала найбільше жертв у боротьбі, пильно дбала, щоб в Державному Правлінні були заступлені і не націоналісти.

У полеміці на тему історичних подій в Україні під час другої світової війни доводиться чути закид: чому це саме Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголосила 30-го червня 1941 р. Акт відновлення Української Держави, і чому цей момент авторства був виразно відзначений в тексті самого Акту?

Той, хто хоче знайти сам об'єктивну, речеву відповідь на першу частину питання — чому саме ОУН під проводом Степана Бандери проголосила цей Акт — повинен основно простудіювати тогочасний політичний стан нашого народу, зокрема стан політичних українських сил на рідних землях і поза Україною. Тоді постане перед ним така картина:

В Україні, під большевицькою окупацією, ніяких легальних українських політичних організацій не було. Українські політичні партії, що існували на західноукраїнських землях до вибуху другої світової війни — УНДО, Радикальна Партія, Фронт Національної Єдності — з моментом большевицької окупації самозліквідувались, формально й фактично. Залишилася на полі бою єдина, підпільно діюча, Організація Українських Націоналістів, яка не

тільки продовжувала свою боротьбу проти нового окупанта на західноукраїнських землях, але й приступила до поширення своєї організаційної мережі на центральні та східні землі України. Застерігати за собою якийсь монополь на революційну боротьбу проти московсько-большевицького окупанта нікому з ОУН й на думку ніколи не приходило. Навпаки, ОУН радо привітала б у цій, особливо важкій, боротьбі за волю України також інші українські політичні партії чи організації, що існували раніше бодай на західноукраїнських землях, і робила в цьому напрямі кількакратні спроби. На жаль, всі інші політичні партії й організації від участі в важкій революційній боротьбі на Рідних Землях відмовились. Вони, як сказано, воліли самозліквідуватись.

Ядра проводів тих партій опинилися на еміграції: на чужих теренах, окупованих Німеччиною, в самій Німеччині і частинно на українському Закерзонні, що входила до складу „Генерального Губернаторства”. Тут для їхньої дії не було такої небезпеки і таких перепон, як на українських землях, окупованих большевиками. Тут вони могли знов активізуватись і приступити до дії. Але вже при перших спробах це робити виявилось, що й тут відносна свобода дії була дійсно лише відносною. Виявилось, що німецька влада ставиться до такої політичної дії ворожо. І ось — вистачало для провідних діячів різних українських партій, організацій і „державних центрів” самого усвідомлення, що німецька влада ставиться неприхильно до пляну відновлення їхньої політичної діяльності, щоб вони негайно від такої діяльності відмовились, а взялися, правда досить анемічно, до стисло культурницької праці. У висліді цього і на еміграції в Європі ніяка з українських політичних партій своєї діяльності не відновила, ніякої організованої

і незалежницької роботи не вела. Існували тільки окремі колишні діячі колишніх партій. Щось, що можна було б називати, організацією, творили гетьманці. Але це був лише сповид: фактично існував тільки гурток дискутуючих теоретиків, що могли формувати скелет проводу гетьманської організації. Організаційних кадрів у гетьманців не було, та й сам той провідницький гурток не був охоплений твердими організаційними формами. Зокрема тільки в зародку було творення гуртів молоді. Виймок становила новостворена організація полк. Андрія Мельника, яка зберігала організаційні форми і діяла, але — за тихою згодою німецької влади.

Єдиною політичною зорганізованою силою, що розпоряджала міцними, здисциплінованими кадрами і діяла як цілковито самостійна політична організація, не оглядаючись на те, чи чужа сила — в цьому випадку гітлерівська Німеччина — дає на це свою згоду, чи ні, була й поза Україною — Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери. І, що найважливіше, це була єдина в той час політична сила, що твердо й незмінно стояла на позиції: за самостійну, соборну українську державу в кожній ситуації, і — проти кожного окупанта, проти кожної сторонньої сили, яка заперечує право української нації на суверенність.

Таким був фактичний стан зорганізованого українського політичного життя на українських землях і поза Україною напередодні вибуху большевицько-німецької війни. І ось, коли історична конечність поставила перед українським народом тверду вимогу задекларувати ясно й рішуче свою поставу грядучих подій, то хто ж мусів виступити з ініціативою?

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

Неіснуючі партії того ініціювати не могли, не міг того робити на всю ширину й клюб теоретиків, що не мав ані кадрів, ані авторитету серед широких народних мас. Не могла того зробити й організація полк. А. Мельника, якщо та декларація не тільки не мала б апробати німецької влади, але й виразно скеровувала б проти плянів гітлерівської Німеччини.

А саме такою державницько-самостійницькою й виразно протиставною плянам гітлерівської Німеччини обернути Україну в свою колонію мусіла бути оця історична декларація українського народу.

Організація Українських Націоналістів була в той час єдиною діючою українською політичною організацією, що ясно, рішуче й безкомпромісово стояла на позиціях державної самостійності України, єдиною зорганізованою силою українського народу, підготованою й спроможною політично й морально до виступу з ініціативою проголошення вимаганої історією декларації. І єдиною політичною організацією, що мала авторитет й піддержку найширших мас українського народу. Так само, як такою ж єдиною зорганізованою силою в 16-ому і в першій половині 17-го століття була Запорізька Січ.

Українські націоналісти здавали собі справу з тягару відповідальності. Вони взялися за ще одну можливість: зорганізувати на швидку руку спеціальну репрезентацію всіх українських „середовищ”, тобто колишніх провідних кадрів існуючих будь-коли в минулому українських політичних партій і передати їй ініціативу проголошення декларації суверенних прав української нації на українську територію.

Саме тому, що ОУН не мала бажання монополізувати справу, на цю можливість звернула вона увагу, і вислідом того було зорганізування з почину ОУН навесні 1941 р. Українського Національного Комітету, до складу якого ввійшли представники всіх існуючих раніше українських партій і центрів, за виймком організації полк. Мельника. Але, коли за кілька днів перед вибухом німецько-большевицької війни стало відомим членам УНКомітету, що самостійницька декларація зустрінеється з репресійними протидіями гітлерівської Німеччини, твердість деяких членів УНКомітету з-поза АУН захиталася. Постала наявна небезпе-

ка, що в обличчі грізних німецьких репресій УНКомітет в такому складі свою декларацію здезаує. От тому то й виникла конечність, вимога хвилини, щоб з проголошенням історичної державницької декларації українського народу в такий критичний момент виступила Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери і щоб ця її ініціатива була виразно зазначена в тексті Акту — для стягнення на себе репресій гітлерівської Німеччини. Бо тільки ОУН була спроможною тоді твердо і гідно протиставитись німецьким ударам і за ніяких умов не скапітулювати між німецьким молотом і московським ковалом. Це вона й доказала незабаром у тій жорстокій дійсності.

В історії України — за триста років перед цими подіями — „монопольний” виступ Запорізької Січі під проводом Богдана Хмельницького поставив перед усім народом вимогу боротьби за самостійність України. І, якщо й були тоді яреми вишневецькі та киселі, то їхніх дій ніхто з українських істориків і не пробував виправдувати питаннями: „А чому саме Запорізька Січ монополює заініціювала повстання і чому в усіх відозвах відмічувано, що це саме Запорізька Січ піднімає повстання?” Справа була в моральній поставі кожної української людини до важкої боротьби за національні інтереси у критичний момент історичного неповторного шансу.

І точнісінько так само мається справа з Актом 30 червня 1941 року та заініційованою у зв'язку з ним збройною боротьбою українського народу під прапорами Української Повстанської Армії. Якщо й тут були десь новітні яреми вишневецькі, що допомагали брунатним німецьким варварам катувати українських революціонерів, якщо й тут були новітні киселі, то ніяким виправданням для них не може бути мудрування ex post: „А чому саме ОУН під проводом Степана Бандери монополює ініціювала ту боротьбу?”

Суть проблеми окремих одиниць, серовищ, партій, центрів чи організацій в тому періоді не в „а чому?“, але єдино — в моральній і дійовій поставі їх до боротьби українського народу проти брунатного німецького окупанта.

Цю пригадку подається тут для того, щоб деякі несовісні, необізнані і необ'єктивні про-

пагандисти не робили безпідставних закидів творцям і ініціаторам Акту. Аналіза Акту з історичної перспективи мусить бути повна, правдива, поважна й вільна від заздрости спізнених, нерішучих і втікаючих з поля бою політичних мальконтентів. Зрештою, незалежно від штучно препарованих ними закидів Акт 30 червня височіє в історії України, як сміливий державницький акт нації, яка в усяких умовах прагне до найважливішого — відновлення своєї власної самостійної соборної держави.

10 CHICAGO SUN-TIMES, Sat., Apr. 6, 1963

Ukraine Ex-Chief Claims Region Is Ripe For A Revolt

Yaroslav S. Stetzko, president of the central committee of the Anti-Bolshevik Bloc of Nations, Friday singled out the Ukraine as the Russian state that is most ripe for an internal uprising.

He said Ukrainians were active in organizing the first of such internal revolutions in the concentration camps of Vorkuta, Siberia, in 1953, which continued until political support disappeared in 1959.

"Also, the Ukraine, with 45,000,000 persons, is second in size in the Russian empire only to the state of Russia, which contains 85,000,000 persons," he said.

Stetzko, who was elected prime minister of the Ukraine in 1941 after proclaiming the nation's independence, expressed his views at a press conference in the Sheraton Chicago Hotel. He is to attend a banquet in his honor Saturday in the Merchandise Mart.

He has headed the ABN, a co-ordination center of national revolutionary liberation

organizations behind the Iron Curtain, since he was released from a Soviet concentration camp. He said he was sent to the camp after refusing to disavow his proclamation of independence for the Ukraine.

But, he said, the greatest deterrent for such an internal uprising is what he called the U.S. policy of peaceful co-existence with the Soviet Union.

Although the underground movement in the Ukraine is strong, the revolutionaries will not act without having the assurance that the West will support them, he said.

"We want a declaration from the United States, the leader of the West, that it is in favor of the disintegration of the Russian empire and in favor of the liberation of the nations subjugated by Russia," Stetzko said.

These countries, he added, "should be given foreign military support in case of an uprising such as Hungary."

What happened in Cuba was a victory for Russia, he said, and has set back the plans of



Yaroslav S. Stetzko discusses the Ukraine and the Soviet Union at a press conference here. (Sun-Times Photo)

revolutionaries behind the Iron Curtain. Stetzko contended that U.S. failure to support Cuban revolutionaries in their efforts to free Cuba was a blow to the spirit of the insurgents in the Soviet bloc.

Stetzko estimated the strength of the ABN, which includes organizations in Poland, East Germany, North Viet Nam and North Korea, at 2,000,000 persons.

He said the ABN will soon meet secretly in Europe with revolutionaries from other subjugated countries to plan a program of attack.

Люди можуть бути більше або менше великі; дехто гасніше, дехто рідше. Таксамо як під фізичним оглядом, існує багато степенів на шляху до досконалої форми і таксамо, як навіть пересічне лице може, в деяких моментах, прийняти вираз перетвореної досконалої краси. У деяких людей, геній виявляється тільки раз, як відокремлений блиск, як нпр. у автора Марселези — раз і не більш.

З другої сторони інші люди, просякнені генієм наскрізь і під кожним оглядом, але ніколи до тої міри, щоб цей геній їх не завів, як нпр. Гете (або Хмельницький — додаємо ми).

(Ібзен: Людська сутність, ст. 236).

Е. Орловський

БОРОТЬБА ДЛЯ БОРОТЬБИ ЧИ ЗМАГАННЯ ЗА ВАРТОСТІ*)

ЦІЛЕВИЙ МОМЕНТ У БОРОТЬБИ; ВИРІШНІ КРИТЕРІЇ ВАРТОСТІ; АПОТЕОЗА БОРОТЬБИ ЗА НАЦІОНАЛЬНІ ІДЕАЛИ

Ця проблема — хоч багатьом, можливо, відома й зрозуміла — вимагає роз'яснення з причин гіпнози неправильної інтерпретації відірваних фрагментів націоналістичної ідеології.

Буває, що для протиставлення якійсь означеній вартості минулого підноситься й сильно підкреслюється властиву вартість сучасного й майбутнього, часом не як інтегральну, абсолютну вартість саму по собі, як усе, як початок і кінець, зміст і сенс зусиль, але як питоменну рису-елемент, як цінність, що — хай і дуже важлива, — повноту позитивної розцінки знаходить як цілість з усім, з вихідними й цільовими своїми позиціями. Вона може бути одним із основних елементів життя, найбільш яскравим і позитивним його знаменом, але трактована окремо, може бути як творчим, так і руйніним чинником. Іде нам про боротьбу для боротьби. Існує, властиво, для нас боротьба за вартості й змагання до вартості.

Люди, що бачать поверховно, зокрема ж люди злої волі, що не хочуть бачити, акутний тон, який акцентує один із основних елементів даного світогляду в протиставленні до відсутності чи спрощення його у ворожому, частину беруть за цілість, засоби — за мету, шлях — за ціль. Pars pro toto. Тим часом сподвижники даної ідеї приймають його лише в цілості з ціллю, яка вирішує його вартість. Боротьба, що пронизує всю діяльність людини, кожний її крок і чин, є такого характеру радісно-творчим елементом, без якого не живе людина, без якого немає світу. У цілому світі йде змаг серед свідомої й несвідомої природи, бо тон світу — це боротьба сил за означені ідеали. Однаково ж боротьби не існує — як абсолютної вартості. Вона являє повноту вартості щойно тоді, коли є змаганням за позитивні, національно-етичні ідеали, які намагаються здійснити. Вона існує тоді, коли є опір. Опір може бути тоді, коли здійснюється точно означену ідею, коли валиться колоди, що лежать на шляху. Отож, уже в самому понятті боротьби знаходиться момент цільовий. Про безціле-

вість боротьби не доводиться говорити.

Тут, ясна річ, при позитивному з'ясуванні цієї справи заходить питання телеологічного порядку світу. Звичайно, заходить тут питання: в ім'я чого поборюється опір.

Можливе й таке, що поборюється опір заради самого поборювання, властивіше за ради самої перемоги. Але для націоналістичних елементів боротьба являє вартість тоді, коли вона є боротьбою за точно означені національні ідеали. Саме ідея, в ім'я якої ведеться боротьбу, перерішує в позитивному або негативному сенсі саму боротьбу, наприклад, боротьба національних шкідників, які хочуть, перехитривши репрезентантів і сподвижників націоналістичної ідеї, витягнути свої особисті користі, через свою етично злу ідею, ціль і мотиви, може бути тільки негативною появою.

Говоримо, отже, про апотеозу боротьби за національні ідеали, боротьби, яка їх здійснює. Про вартість боротьби рішає її ідея, чи національно-етично вона добра чи зла. Коли ж не означається точно ідеї боротьби, себто її цілі, а апотеозується її без огляду на мету, то це може бути не раз шкідливе.

Межі боротьби в індивіда; націоналізм за й проти Ніцше

Не можна сказати, зокрема в індивідуальній площині — для поодиноких людей, тези: самий факт боротьби для боротьби є абсолютно етично доброю вартістю, тим паче для одиниць, що діють по напрямних своєї еґоїстичної волі. Очевидно, боротьба, як така, має свої радісні, позитивні моменти, насолода і втіха у ній, у дужанні для дужання, перемоги, як у функції бачення, щоб добачити, щоб побачити (тут завважите теж момент змагань), але це, так би мовити, регенеруючі засоби, основно й цільово підпорядковані засадничому тону й постулятові боротьби за вартості, боротьби за націоналістичні ідеї. Тому й підносимо ми

*) „Студентський Шлях”, 1932-33 р.

якнайрізкіше постулять боротьби, боротьби найінтенсивнішої, найбільш безоглядної, найбільш ризиковної, але боротьби за національні ідеали. Ми життєрадісний факт боротьби заковуємо в рямці національної ідеї, і лише в рямках її і для її здійснення він діяти повинен.

Апотеоза боротьби індивідів, по шляху їх егоїстичної волі, по шляху боротьби так, як їм цього хочеться, це апотеоза нездисциплінованої, метушливої борні; це у висліді — як соціологічного порядку явище — може бути не раз негатиєю суспільності, всякого суспільного життя, навіть анархізацією! Це — примат одиниці над спільнотою.

І не піднесенням індивіда понад спільноту взором нам є Ніцше, а підкресленням волі і визначенням їй належного місця. Не штірнерівець Ніцше — як сподвижник нових соціологічного характеру ідей (індивід понад суспільністю), а Ніцше — філософ-волюнтарист, хоч теж не в цілому. Сприйнятливим для нас видвиженням ним волевого елемента (уже, напр., його негатиє релігії нам не підходить!), елементу сили, боротьби, дужання, непоборності, постійних змагань тощо.

У нас всі явища виходять від нації й обертаються кругом нації. У нас нація над індивідом. Індивідуальність проявиться може у відношенні до національної спільноти й у спільноті. Націоналізм — це антитеза анархістичного індивідуалізму (Штірнер). Націоналістичний індивідуалізм — це збереження принципу індивідуального почину, щоб, проявившись, виходив він у користь національної спільноти. Це не індивідуалістичний егоїзм, це засадниче переставлення вартостей, це з „жертвенности” роблення повинності.

Тому й негує він тезу боротьби для боротьби індивіда, неопроміненої національною ідеєю і не реалізуючої її. Ідеалом його не тип егоїстичної індивідуальності (нехай навіть сильної волею), не ніцшеанівської надлюдини-егоїста — підкреслюю — в соціологічному сенсі, а звершений тип національно-суспільної людини волі, героя, що є надлюдиною. Отже, діяння поодиноких людей, що йшло б по шляху, не обмеженому і не визначеному ідеєю, і шкодило б їй, оцінюється як негативний факт.

**Національні вартості — це етичні вартості —
й ключ: боротьба для боротьби**

Але чи ця боротьба для боротьби національного організму як цілоти, себто у зв'язку з його поставою до всіх, що поза ним, як окремої появи, чи вона є остаточною ідеєю його?! Чи суттєвий елемент нації, — ці етичні спійла й переживання, які узаasadнюють і визначають ціліві становища прямуювань індивідів, ці суттєві — психо-моральні — складники нації як окрема цінність у самій боротьбі для боротьби знаходять всю свою ціль?!

Тут треба повернути до згаданої вже вгорі проблеми. Принцип соціальності є вирішальний у діянні для індивіда. Він не є негатиєю індивідуальності, тільки унапрямує її шлях і визначає ціль і критерії її оцінки. Вона може проявитися позитивно тільки в конструктивізмі для національно-суспільного росту. Про належність індивіда до даної нації вирішує не пасивне признавання її, а активне заангажування в здійснюванні її ідей. Традиційно-історичні, волеві, етичні вартості, що виповнюють зміст нації, існують у душах індивідуальностей, і ці останні для їх здійснення ведуть боротьбу, віднаходячи в ній свою душу і виконуючи отак свою функцію на землі. Отже, ці вартості є вищоступневими послідовностями відвічних законів, незмінними цінностями, не значить стабільними, а незмінними, динамічними. Вони об'єднують людей на життя і смерть.

Вони являють собою сутні елементи вічного порядку світу, є законами спільного життя, ідеями індивідуального існування людей. Являють собою ціліві позиції індивідів і повну окремішню цілість саму для себе. Існують для перемоги своєї, для вдосконалення і росту в душах індивідів, як закони, створені Абсолютним Добром і Богом, уявляють для себе інтегральну абсолютну вартість, і функційність їх є тільки позитивна. Закони національного росту й боротьби.

Отже, усяке змагання їх, всяка боротьба їх з елементами світу зла й упадку, застою — чи елементами другого світу боротьби, що настає на їх упадок, є окреслена саме цією ідеєю власного національно-етичного самоздійснювання, при неодмінній причасності індивідуальних воль як шляху до осягнення повного їхнього

індивідуального щастя. Коли індивіди ці закони інтенсивніше прийматимуть і по них діятимуть, тим величніший буде тріумф цих законів. Для них їхня постійна потуга й перемога, ріст у ширину й глибину індивідів і об'єктивізація назовні в міжнародному переможному змаганні — це цілеве призначення.

Боротьба є найсуттєвішим нервом цих вартостей, як постійне, невблаганне, тверде й непохитне — повне радості — змагання до перемоги й потужности та самовстановлення. — Боротьба, якій присвічує ідея росту й перемоги, скріплювання себе, етичних цінностей (бути потужним, володарем і т. п.) може бути в тому сенсі (річ у рості національних сил) тільки позитивним фактом. Вона — це ніяке кінцеве зло! Це — при позитивній ідеї — етично добра поява життя, питома кожному життєвому явищу і становить його найбільш радісно-творчу частину.

Тому й бачимо кругом таку велику апотеозу боротьби. Однак, в теоретичному з'ясуванні проблематики життя мусять бути завжди збережені властиві межі. Ніяка апотеоза безумства боротьби, ні реву для реву, ні божевільного круговороту її. Це лише віддзеркалення рвучкого динамізму, наприклад, непоборної душі молодого поета*), без ніяких претенсій на ідеологічний підмурівок усіх вартостей, що ставить лише вимогу цьому українському дефетизмові й скастрованій духовості додати радісно-творчі елементи боротьби, що не дають спокійно жити, ні вдома на соломі тихо й поволі умирати, а женуть за чином. І заакцентування цієї радості боротьби — це дуже позитивний факт.

І не йде нам про ризик грача, що все кладе на сліпий припадок, сліпе щастя, а не на творчість і натугу своєї волі, ні не ради життя ідеї, а ради самої гри. Він воліє ризикувати своїм життям, як рятувати інших. Він ризує ним, бо воно для нього не цінне, — він не володар життя і не переможець, не нагинає його до своєї волі, а піддається його ходові, — як схоже, мовляв, доля. Це — пасивний ризик, і такий грач радше пасивний тип. Ми ж за ризик героя**), бо ми за боротьбу й змагання до вартости, за ідею.

Абсолютність чи релятивність вартостей

Ці вартості є вартостями інтегральними, не зв'язаними з оцінкою сучасно-живучих. Бо, коли б здегенеровані сучасні протиставлялися, наприклад, ідеї героїзму чи патріотизму, то вони, ці ідеї проте, остануться цінністю, бо це вартості понадчасові і позаппростірні. Про релятивізм такого роду вартостей не доводиться говорити: не є це вартості — які впливають лише з оцінки вчора чи нині живучих. Існують вартості, які, відповідно до суб'єктивного наставлення індивідів, різно можуть бути оцінювані. Але вартість ідеї боротьби за здійснення національних ідеалів є однаково позитивною для минулих, сучасних і майбутніх, отже не є релятивною вартістю, навіть в оцінці людей. Це означає, що навіть, коли б такої оцінки згідної, наприклад, у сучасних людей не було, вони не перестали б бути такого порядку вартостями. Цінності й критерії етичні не є релятивними. Абсолютні, інтегральні вартості визначають критерії оцінки всяких життєвих явищ. І коли суб'єктивізм оцінювання означених людей є співзвучний з цими основними безоглядними цінностями, означає, що він у повноті здійснює їх, що ці люди є повними носіями й борцями за ці вартості. Це дається мимо суб'єктивізму оцінки безоглядно ствердити на тлі історичної дійсности.

Не може бути мови про здійснювання всіми національних вартостей, хоча постулат цей невідклично стоїть перед усіми. Правда не є відносною річчю. Національна сила й могутність — це правда. І ми за інтегральність — абсолютність національно-етичних вартостей, які існують незалежно від відносної оцінки індивідів людей догматично для них!

За синтезу вартостей

Уміти дати в оцінці своїй належне місце кожній життєвій вартості, в усій їхній сукупності, в одному цілому, це означає — мати синтезу вартостей.

*) Мова про вірш В. М. Янова, який викликав в останнім часі живу дискусію. („Перемога” ч. 2, з 15.XI. 1933, ч. 12, з 15.IV. 1934 і реферат о. д-ра Конрада й рецензії з цього реферату).

**) Про це в статті „За творців нової дійсности”.

Дуже часто в багатьох бракує цієї синтези. Зчаста перецінюється одну складову вартість на шкоду другій; зрозуміло, при синтетичному погляді на життя у шкоду цілості. При збанкрутованій т. зв. теорії факторів ця справа стояла б інакше. Але ми за синтезу, за гармонію, якої немає тоді, коли навіть один „найнезамітніший” тон не є достроєний до цілості. Чи можна говорити, котрий тон важливіший, коли ви хочете мати якнайбільш ідеальну гармонію?

Інша річ, коли говорите про основу, перво-причину й мотор усього.

Не раз акцентується одну вартість не так відповідно до її ролі в цілості (себто функції похідного явища, не первопричини), як для відмежування чи гострого зазначення її сприйняття. Усе в порядку, коли маєте на увазі її властиве значення.

Буває, що нехтується деякі цінності у гіпнозі перебільшеної їх ролі, домінуючої чи навіть основоположної, що мотивує все у світогляді противників. А тут ішло б тільки про те, щоб їх відповідно до їх питомої ваги оцінити. Але говорім конкретно.

Візьмім матеріальні, економічні вартості. Нерідко чуєте: „матеріальна продукція й її засоби („матеріальні продукційні сили”) — є основою існування людського суспільства. Без цього не може бути ніякої „суспільної свідомості”, ніякої „духової культури”. „Первісним, суттєвим є матерія, дух є продуктом матерії”. Усі психологічні й ідеологічні процеси це — хоча й не тип матеріальної продукції — бо це був би вже наявний навіть спекулятивно — логічний абсурд, але особливий тип суспільно-економічної праці, яка в усьому, засадничо-генетично, принципово й цілево зводиться й зумовлюється економічною структурою суспільства, механікою економічного життя.

Це матеріялістичний погляд на життя. Ляпідарно сформулював його Л. Фюєрбах: *Der Mensch ist das, was er isst.*

Негуючи цей бездонно глупий світогляд, що не видержує ніякої критики, деякі визнавці ідеалістичного світогляду нехтують і самі економічні вартості. Та про це нижче.

Матеріялістичному світоглядові протиставляється єдино волонтаристично-ідеалістичний у повноті, в теорії і практиці, в філософії і соціології, в індивідуальному й суспільному житті.

Раціоналістично-ідеалістичний світогляд, ідеалістичний тільки філософічно, — на тлі ж життєвої дійсності — у нас, наприклад, от хоча б клясократично-гетьманський — є матеріялістичний. Зв'язання з філософічно-ідеалістичним є тільки формальне. Фактичне життєве ставлення ним національно-суспільних і т. п. проблем, їх організаційно-ідейні принципи, не мають нічого спільного з ідеалізмом. Сама ідея клясократизму вміщає в собі матеріально-продукційний (матеріялістичний) критерій розцінки людей та явищ і принцип організації.

В (гетьмансько)-клясократичних публікаціях читаєте не раз, що трагедія українського визвольництва лежить у тому, що немає, мовляв, ніякої матеріально-продукційної верстви (мають на думці багатих землевласників), яка визвольну українську справу вважала б своїм матеріальним інтересом*).

Звичайно, у матеріялістів національного ідеалізму — як вирішника — не існує. У цих „націонал”-матеріялістів є він тільки етикеткою, фразою. Отож, прірва між метафізичним ідеалізмом і життєвою клясократичною ідеологією існує. Немає синтези вартостей. А конгломерат, формальна позірна сполука.

Не розглядаємо питання можливості існування синтези в них, а стверджуємо факт її браку.

Гармонія між волонтаристичним ідеалізмом у філософії й ідеалістичною життєвою практикою існує в нас. Націоналізм — це їх життєва синтеза. Ідеї, люди і чини це повсякчасно засвідчують. Ця синтеза має і ті консеквенції, що він вміє кожній вартості надати її властиве місце, разом з нею творити синтезу. Так і з економічними вартостями. Нація проявляється в усіх „царинах життя”. Вона живе й економічними вартостями. Вона й крізь них діє й проявляє свою силу. Економічна експансія, економічні вартості є функціями її волі.

Дух створив матерію. Всюди й завжди існує конечність проявлятися національній волі різними вартостями — це закон її всеобіймаючої

*) Такі приховані клясократичні маячення можна додати й в „Перемозі” (зокрема в статтях Пакса), в якій ви, крім того, маєте ще псевдо-революційну фразу, ундо-радикальне політиканство й марксо-бухарінський „панекономічний” погляд на життя, дійсню 105% саламаху, як влучно завважує у „Вістях” О. Г.

волі. Вона охоплює динамізмом своїм усе. Всяка неґація економічних вартостей, нехтування їх є хибним.

Оцінювати економічні вартості самі по собі, як конечне зло, як причину всякого лиха, якого, мовляв, не можна усунути, — отже хоч-не-хоч треба з ним погодитися є в основі неправильне.

Світ є таким, яким ми його хочемо бачити. Не приймаємо подій і фактів, збутовлених якимись незалежними від нас обставинами, але створюємо їх по власній волі й розумінню. Життя робимо таким, яким ми його хочемо бачити! Але не беремо таким, яким воно є! Ми є підметними, власновільними творцями й форматорами життя. Від етичних вартостей людини, від її характеру, волі, залежить така або інша постава до світу. Що оточення, зовнішні чинники можуть мати деякий вплив — це очевидно, але в іншому розумінні й мірі. (Між іншими, можливе є тому виховання тощо). Однак, вирішною є власна підметність індивіда, його свободна воля.

Тому ж економічні вартості самі по собі не є причиною зла, самі по собі не є злом, але, залежно від волі людини, її етичних спонук, вони повнять — якщо взагалі так можна висловитися — етично добру або етично злу функцію. Рішає суб'єкт. Оцінка ця торкається відношення й способу вжиткування ними людей.

Проте, одною з вимог соціально-економічної структури української націоналістичної державності є створити самим засновним поставленням економічної проблематики якнайбільш пригожі об'єктивні умовини для етичного розположення всіх співгромадян. Економічні вартості існують не тільки для заспокоєння фізичного існування людини. Вони існують в остаточному цілевому визначенні для можливості сповнення національно етичних вимог кожного індивіда. І це є питання кардинальної ваги. І видвигані принципи економічної побудови суспільства мусять це включати в собі.

Петро Кізко

Ю Н И М

Нас ніто не ласкав, Материнських не бачили рук ми.
Нам ніхто книжечок у торбині шкільні не вкладав.
Нам дивились у скупді обличчя пожадливі круки,
Ми весняних не бачили обрив, квітів і трав.

Нас пурга зимова колесала, хурделі і стужі,
Та вітри гострокрилі нам були в дитячі серця.
І усе ж ми були, о, які ми були тоді дужі,
Бо у Завтрашні віру нещербину несли до кінця.

Не судилось батькам вашим світлу здобути звитягу,
Знову й знову негоди обличчя обіалюють нам.
Та ми йдем, далі йдем до верхів полум'яного змагу,
Щоб звідтіть принести сиравжню молодість, юні,
[хоч вам!]

9-10. I. 1961.

*Держись міцно Великої Ідеї і всі люди
прийдуть до тебе з власної волі . . .*

*Велика Ідея притягає всіх людей, бо всі
безустанку, шукають Правди, свідомо або
несвідомо. (Ляо Тсе).*

Яке відношення економічних вартостей до інших, як функцій національного волевого ядра?

Питання, котре із похідних явищ, котра із функцій волевого ядра є важливіша, в обличчі синтетичного погляду на національні вартості не існує. Для правильного функціонування національного організму кожна мусить являти відповідну вартість; всі ж бо разом, як функції волевого ядра, як прояви його життя й росту, творять окрему, одну цілість, творять з ним органічну синтезу.

**ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ:
ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.**

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО ОСКАРЖУЄ ШЕЛЕПІНА ПЕРЕД ОБ'ЄДНАНИМИ НАЦІЯМИ

6 травня 1963 вніс кол. Голова Українського Державного Правління 1941 і в тому характері — офіційну скаргу до Спеціальної Комісії ООН проти колоніалізму на уряд ССРСР за його колоніально-імперіальне поневолення України. Скаргу вручив Ярослав Стецько, як голова останнього на українській землі суверенного уряду України.

Петицію-скаргу підписали теж уповажені речники кол. політичних в'язнів російських концтаборів і кол. вояків УПА, які нещодавно ще боролися проти російського колоніалізму в Україні.

Скаргу прийняв п. Чако, делегат Індії, Секретар згаданої спеціальної Комісії 24-ох в асисті п. Й. А. Майлса, австралійця. П. Чако є водночас головою підкомісії Скарг.

В цій скарзі вимагається, щоб Комісія 24-ох — тобто Комісія проти колоніалізму zorganizувала інвестиґацію колоніальних умов, які існують в Україні.

Зокрема вимагається розгляду (як вияву російської колоніальної політики) двох нещодавніх мордів, поповнених урядом ССРСР, зокрема його віцепрем'єром А. Шелепіним, на лідерів українського національно-революційного визвольного руху сл. п. Степанові Бандері і українському науковцеві й публіцистові Левові Ребетові.

В цій скарзі наведена низка доказів російського колоніалізму в Україні й відклик до відносних документів ООН, згідно з якими ООН зобов'язані допомогти розкрити правду про правдиве обличчя російської тиранії. До скарги долучено велику вичерпну збірку документації. Ярослав Стецько відбув у зв'язку з цим теж низку розмов з амбасадорами різних країн, акредитованими при ООН, як нпр., ЗДА, Австралія, Італія, Танганіка, Канада, Греція, Японія, Китай і ін.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО ВДРУГЕ В ВАШІНГТОНІ

У справі мордів поповнених російським урядом супроти українських борців за визволення Ярослав Стецько бував продовж двох місяців

вдруге у Вашингтоні, де стрінувся з сенатором Істляндом, головою Сенатської Правничої Комісії, як теж Головним Інвестиґатором й Головним Радником Підкомісії Внутрішньої Безпеки в Сенаті, якої головою є теж сенатор Істлянд, а містоголовою сенатор Дадд. Усім членам Правничої Комісії Сенату, а зокрема членам Підкомісії Внутрішньої Безпеки вручив Ярослав Стецько обширну документацію відносно мордів і причин мордів поповнених на сл. п. Степанові Бандері і Левові Ребетові. Окрім того відбув низку розмов з іншими конгресменами і сенаторами, або головними фахівцями відповідних урядів по справах пропонованих для розгляду відносної комісії Сенату.

НАРАДА В НЬЮ ЙОРКУ В СПРАВІ СВІТОВОГО АНТИРОСІЙСЬКОГО ЦЕНТРУ

З ініціативи Ярослава Стецька відбулася 4 травня ц. р. нарада в одному із ньюйоркських готелів у справі відбуття світового конгресу проти російського імперіалізму і комунізму для здійснення ефективної національної незалежності усіх уярмлених в російсько-комуністичній сфері володіння народів. В нараді взяли участь представники найбільших антибольшевицьких й національних організацій з трьох континентів: Європи, Азії, Північної і Південної Америки.

Порішено докласти усіх зусиль для якнайскоршого здійснення цієї великої ідеї, у висліді чого повинен постати постійний світовий центр для координації дій проти російського імперіалізму.

НАВЛИЖАЄТЬСЯ ЧАС СВЯТКУВАННЯ
25-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ СМЕРТИ
ПОЛК. Е. КОНОВАЛЬЦЯ
СКРІПІМ НАШУ ДНЮ І ПІДВИЩУЙМО
НАШУ ГОТОВІСТЬ!

Д-р Михайло Кушнір

НА ЗАКРУТІ ПСЕВДОІНТЕЛЕКТУАЛІЗМУ

Відомості, які приходять з Краю, а особливо вістки про посилені, рафіновані денаціоналізаційні заходи окупанта, ще чіткіше підкреслюють дивну, несамовиту поведінку деяких людей на еміграції, які хочуть, щоб їх зачисляли до інтелектуалістів, письменників, мистців. Починається щось ніби маскарада. Публіцист бере поважно заложення пресової „відлиги” і вже відвертається від „каботинства” еміграції. Професор університету робить карколомні намагання, щоб доказати, що московська окупація України є нічим іншим, як дальшою розвесою формою української державности. Інший науковий робітник береться переконувати громадянство, що це неправда, буцімто політична ідеологія — це основа політичної програми, і це неправда, буцімто політична ідеологія зі свого боку корениться в загальному світогляді, який, прямує до ясних і виразних понять, стає рідною філософією. Маскарадники пробувають переконати нас, що це є неправда, що політична програма без ідеології — безпринципність, а ідеологія без заякорення в загальному світогляді — недодуманість. Для таких поверховних інтелектів це все перестарілі поняття, це все непотрібне, бо, мовляв, справжньому прогресистові вистачить ідейности.

Деякі публіцисти і кваліфіковані інтелігенти намагаються добачати в тактичних посуненнях московського окупанта структуральну еволюцію, в його змінених методах — зміну цілей і змісту. Вони закликають еміграційне суспільство бачити у виступах балету Вірського тільки демонстрацію українських культурних цінностей. Трагікомедія продовжується і поширюється: розрекламований мистець і кандидат на дипломата в товаристві декого з наукових робітників приймають запрошення на обід у режимовій амбасаді. Деякі „наукові” робітники допомагають жидам обвинувачувати український народ у жидівських погромах, що їх не було насправді, а другі переконують громаду, що московський народ миролюбний, а московського імперіялізму взагалі не існує.

Що це все значить? Як бачимо, останні події ставлять на порядок дискусії ролі і зна-

чення інтелектуалістів, їх місце в суспільстві. Отже, прийшов, нарешті, час проаналізувати це явище, яке приносить добро й зло водночас, зокрема, серед української еміграції.

Недоліки українського інтелектуалізму

Останній період приніс великий тріумф технічній умілості людського інтелекту. Образ правдивої істоти світу сьогодні надзвичайно гарний, куди ширший і глибший, ніж був декілька генерацій тому. Ця маніфестація людського розуму була досі, щоправда, одностороння, але це є безспірним фактом і одною з головних прикмет нашої епохи. Оптимізм сучасної людини спирається на надії, що сила розуму з тією самою вмільстю звернеться до духового життя, з якою досі зверталася до технічних можливостей, і що таким чином вона вирівняє захитану рівновагу, потужно посуваючи світ вперед. Отже, сучасна людина має багато-що завдячувати своїм інтелектуалістам.

Але кожне явище має завжди свою тінь, яка при певному насвітленні видається більшою від своєї причини. Інтелектуальна творчість має також свою велетенську тінь. Цією тінню є все те, що бере з інтелектуалізму його жест, але не бере його змісту і його відповідальности. Ми живемо в епосі особливого поширення псевдоінтелектуалізму. Псевдоінтелектуалісти — це широка група людей, які хочуть жити кредитом робітників умовою праці, їх високим престижем в суспільстві, але які не розуміють, що всього цього не можна здобувати задарма. На щодень — суспільства стикаються з підмінками інтелектуалізму, які звичайно не доходять до круга повної праці думки.

А скільки зла зробили ці підмінки! Вистачить глянути назад, хоча б тільки на останні п'ятдесят років. Хто ж бо це пхав світ в обійми комунізму, як не ця порода людей, яка, не маючи на те підстав, подавала себе за інтелектуалістів, поступових письменників, магів герметичного знання. Для цього типу людей був модний гамірний жест бунту проти існуючих форм життя. На нещастя для нас точка виходу цієї постави була слухна, бо дотеперішні

форми суспільного життя потребували зміни, але сам жест був помилковий, бо не був то вияв правдивого глибокого інтелектуалізму.

Псевдоінтелектуалізм руйнував, але нічого не давав на місце зруйнованого. Більшість ніби-інтелектуалістів вірила, що руїну відбудує комунізм, але цього ніхто з них не дослідив ані в народі інтелекту, ані в області практики. Вислід ми бачимо — він жалюгідний. Вже не тільки те, що півсвіту попало в неволю і страждає більшим стражданням, ніж від недосконалостей досюгочасних систем. Але як виглядає друга половина світу? У філософії сновигають системи розпуки і переляку. В сучасному мистецтві, в цих склочених скороченнях і деформаціях форм, може й криється велич. Але, коли це дійсно велич, то трагічна велич, сповнена розпуки, велич, що кличе милосердя. Сучасна повість більше нагадує шпиталь і трупарню, ніж відкритий простір життя.

Це все людина завдячує псевдоінтелектуалізові, мудрецам без самодисципліни і почуття відповідальності, магам втаємничення, дрібним всезнайкам.

Явище інтелектуальних підмінок особливо грізне в українському суспільстві, що його характеризує природжений нахил до чуттєвості, настроєвості і підпадання імпульсам. Український псевдоінтелектуалізм втікає в емоцію. Думає не прецизією, але плянами вражень. Ключем до психіки українського так званого інтелектуаліста є інтуїція або мистецька імпресія. Витвори цієї верстви мають інтелектуальне опакування, але всередині — осад від кави, з якого ворожитьесь майбутнє. В українському житті це явище таке сильне, що воно заразило також і українську політику.

Проблема „наближення до Краю”

Від деякого часу невеликий гурт еміграційних інтелігентів, які чомусь все ще називають себе націоналістами, намагається висувати справу зревідування стосунку до дійсності в Краю. Досі ми пишались, що українська еміграція в США є виїмковою еміграцією, бо вона має особливо велику верству інтелігенції. Коли б це була правда, „відлига” в Краю не була б для еміграції проблемою. Але, тому, що український інтелектуалізм є такий, яким він

є, тобто інтелектуалізмом настрою, а не думки, справа виглядає інакше.

Предметом дисонансу є, так би мовити, питання „незламності”. Деякі українські інтелектуалісти мають уже досить цього „незламного комедіантства” і цих „націоналістичних селепків”, які, мовляв, сімнадцять років повторяють одне й те саме: „московський імперіалізм”, „московський окупант”, „криваве поневолення”, „холуї”, „грязь Москви”, „орієнтація на власні сили”. Ці інтелектуалісти є — як їм здається, передусім естетами, і вони не переносять „топорності”. Вони не переносять одноманітності, монотонності. Час від часу вони мусять випустити якусь ракету, якийсь думкою несконтрольований або й зовсім помилковий „реалітет”.

Треба признати, що витримати впродовж сімнадцяти років одну й ту ж доктрину для ума не легко. Але інтелектуальна слупність якоїсь доктрини не залежить від її монотонності, а начальна теза, — ми переконуюємось — ще завжди слупна.

Для Москви, яка накинула народам неволю, щораз важливішою стає справа внутрішньо-блокових пов'язань. Москалі загарбали велетенські простори і не хочуть їх втратити. Коли настала „відлига”, виявилось, що довгі роки володіння не приєднали Москві людей, а навпаки — засіяли до неї смертельну ненависть. Від цієї ненависті тріщить ціла советська будівля, але Москва не хоче позбутися здобичі. Вона почуває себе ще досить сильною, щоб її тримати, хоча уже настільки слаба, що розуміє конечність платити „відчіпне”. „Лібералізація” політичного курсу є пробою перекупити ненависть. Поступки можуть піти далі, але до певної межі й під певною умовою: Україна мусить залишитися провінцією. Москва міркує, що позірність якоїсь свободи є ціною, яка заспокоїть українське суспільство.

Засаднича проблема всіх цих справ засновується на тому, що цього Україні не вистає час. Тому стільки років Україна ставила опір окупантові, тому ми залишилися на еміграції, щоб такої позірності свободи не вистачало. Не дай Боже, щоб хтось із нас насмілився словом або поведінкою виявити згоду на будь-яку

позірність свободи. Інтелектуально ця проблема виглядає так:

Еміграція, будучи з Краєм абсолютною єдністю, має інше завдання, ніж те, яке має Край. Народ є один, але завдання різні. Йде про те, щоб Край робив своє, а еміграція — своє. Тим часом деякі еміграційні інтелектуалісти намагаються робити те, що робить Край, і перестають робити те, що є обов'язком кожного емігранта. В Краю відкрилися малі щілини, і люди втискаються в ті щілини, щоб їх поширити. Кожна здобич є тут кроком до перемоги. Є це завжди мінімальний круг, бо на більший покищо немає можливості. Але еміграцію зобов'язує максималізм. Те, що для людини в Краю є вже цінним досягненням, для емігранта є капітуляцією і шкодою.

Деякі інтелектуалісти на еміграції вириваються, щоб робити те, що може робити тільки Край. Коли читати їх статті, в яких обговорюють вони реалітети сучасної України — хочеться плакати над ґатунком цього інтелектуалізму. Зверху інтелектуалізм, а всередині клоччя довірливості. Край давав собі раду і довів стосунки до теперішнього стану, що його вважає, зрештою, за перехідний стан. І тепер з'являються „помічники” з еміграції. Поспішають включатися у „відлигу”. Не розуміють, що в Краю люди самі дадуть собі раду в цій ділянці, але невчасна дбайливість деяких емігрантів може розбити капітал, яким є для Краю еміграція.

Бо це ясно, що коли група еміграційних політичних мінімалістів і ідейних капітулянтів, яка прикриває себе ширмою націоналізму і прихильників визвольної боротьби, посилаючись на цілий ряд політичних реалітетів, хоче бачити в московській окупації України дальшу розвою форму української державности, хоче бачити в тактичних маневрах окупанта структуральну еволюцію, а в скаліченій окупантом духовості вияви здорового духового життя, — то ця група синхронізує свої намагання з намаганнями окупанта і розбиває капітал, яким є для Краю еміграція.

Шкідлива дія цих ідейних капітулянтів є нічим іншим, як модерним москвофільством. Бо коли ці люди стають на захист комуністичної інфільтрації, що просочується шляхом т. зв.

культурної виміни, як у випадку балету Вірського, або висилають своїх зв'язкових на обіди в режимовій амбасаді, то чим же це є, як не явним радянофільством. Бо хіба можна припускати, щоб ці люди, які вважають себе за кваліфікованих інтелігентів, не розуміли, що нова большевицька розкладова „культурна експансія” виявляється в трьох синхронізованих діях: 1) в пересуванні якнайбільшої кількості буржуазних сил на позиції неутральности; 2) в активізуванні „симпатиків соціалізму”, щоб вони з неутрального вичікування перейшли до чинної постави; 3) у використуванні для цілей комунізму професійних, фахових і віроісповідних кол: мистців, письменників, учених, „прогресистів”, організацій молоді, організацій жінок.

Хіба можна припускати, щоб ці люди не розуміли, що намаганням комунізму є витворити такий стан, щоб політичні осередки в західних країнах „знеутралізувались”, симпатичні комунізму підбадьорились, а мистецькі, наукові чи віроісповідні середовища переконались цілим рядом практичних демонстрацій, що „новий, сучасний гуманізм” дбає про задоволення їхніх потреб більше, ніж дотеперішня суспільно-політична система. Тоді твердиня вільного світу, яку годі здобути фронтовою атакою і плянованою економічною кризою, повинна зотліти зсередини і впасти.

А коли так, то як розуміти дію цієї групи інтелігентів, яка в окупації України хоче бачити українську державність, яка висилає своїх зв'язкових на обіди до режимової амбасаді („що ж хіба це не українські гроші?”), яка піддержує акцію большевицької „культурної експансії” за кордоном і яка славить реалітети „сучасної України”?

Кому допомагати: Україні — чи окупантові?

Я глибоко переконаний, що орієнтація на „реалітети”, коли б вона тривала далі, була б великою допомогою для сучасного режиму на Україні. Бо з ким ця група інтелігентів веде дискурс: з народом чи з його поневолювачем? На жаль, не з народом, а з окупантом. Режим і преса це є те саме явище, яке майже нічого спільного не має з народом. По одному боці режим і преса, по другому — Україна. Наступність подій така, що ці дві нерівні групи щораз

Проф. Микола Велизківський

СТАЛІНСЬКІ НАСЛІДНИКИ

У московській „Правді” з 31 березня цього року вміщена була стаття під заголовком „Важливий стан боротьби за піднесення сільського господарства”. В цій статті співається хвалу новому совєтському „генієві” Нікіті Хрущову, який — в числі багатьох інших — виголосив ось таку наукову сентенцію: „Коли добре обробити рілля, угноїти її відповідними добривами і засіяти цю рілля доброякісним насінням, то буде й добрий урожай зерна”.

Ну, хіба це не відкриття великомудрої, насиченої широкими агрономічними знаннями людини? Дійсно, після премудрого Сталіна з’явився в ССРСР новий визначний науковий муж Хрущов, що розкриває тайни, яких досі ніхто з селян не знав.

Хрущов, як пише „Правда”, зазначив, що одночасно з успіхами в сільському господарстві (а хіба за совєтів колінебудь були неуспіхи?) багато колгоспів і радгоспів ССРСР не

йдуть уперед, а тупцяються на місці і навіть завертають назад. І тому, мовляв, треба в більшій мірі застосовувати принцип матеріальної заінтересованости колгоспників і робітників радгоспів.

У своєму виступі на „наradі передовиків сільського господарства” Хрущов підкреслив, що „ентузіязм трудящих мас” необхідно скріплювати заохочуванням в такий спосіб, щоб робітники і колгоспники, які добиваються кращих наслідків праці, діставали вищу винагороду.

Ось так Хрущов рекомендує в країні „збудованого соціалізму” застосовувати систему оплати праці за принципом, що його застосовували в добі раннього капіталізму. Це те, що зветься по-англійськи „Sweating System”.

І на тій же „наradі передовиків сільського господарства” Хрущов сказав, дослівно повторюючи Сталіна: „„Боротьба за комунізм — це

більше одна від одної віддаляються. Режим разом із своїми етатовими опонентами щораз більше переходять у площину фікції.

Народ бажає тільки, щоб комунізм, чи пак москаль забрався з України. З сороктрирічної мовчанки виникає тепер, при першій нагоді, подивугідне явище: зціленого, однорідного народу, який не є переможений накинутою ідеологією і прямує до своїх цілей. Ні для кого не є таємницею, що режим у великому клопоті, що він не може дати собі ради з ситуацією і тому перекуплює суспільство поступками. А комуністична верхівка переживає кризу віри в успішність устрою. Це — психологічна криза.

Ніколи не було в ССРСР таких гарних декларацій, як тепер. Ніколи описи успішности комуністичної системи не мали в собі стільки „тепла”, як саме тепер. Пишуть, декларують і дивляться на обличчя: Краю? — холодна, неприхована погорда: еміграції? — обличчя деяких емігрантів втрачають натугу суворости. Нічого так в цій хвилині людям режиму не потрібно, як успіху. Хоча б невеличкого, хоча б найменшого. Щоб тільки щось вдалося.

Західня преса переконує нас, що комунізм скоро скінчиться. Вірю, але тільки наполовину. Знаю, що він кінчиться, але не знаю, як скоро. Мені здається, що ми ввійшли в кінцевий період великого злочину, але до самого кінця ще далека дорога. Допомогти перебрести цей період може тільки велике напруження думки, яке дозволить розуміти і ситуацію і вибір засобів. В такому часі всяка підмінка думки є катастрофою. Еміграція в цій хвилині, до деякої міри, в щасливому положенні, бо виразно бачить, яка є правдива воля Краю. Коли поступить не так, як повинна, не матиме жадного оправдання, що легко було помилитися.

Коротко: правдивий інтелектуалізм є ніщо інше, як самодисципліна, а псевдоінтелектуалізм гониться за модою, за фюсерверками, „вистрілює ракети”, ловиться на вудку „відлиги”, культурної виміни, режимової „ікри”, удає знавця „сучасної України”, а насправді щораз більше відривається від народу, який готується до скинення чужого ярма. Патріотична еміграція мусить давати відсіч тим, хто, спотворюючи образ Воюючої України, хто підсуває нам підмінку дійсного визволення.

І. Боднарук

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЗАСІБ НАШОЇ ПОЛІТИКИ

Примітка Редакції: Шановний автор вживає терміну пропаганда в тому значенні, як ми вживали б термін інформація.

Вийшли ми з Рідної Землі не тільки для того, щоб рятувати себе й дітей від кігтів московського комунізму, але передусім для того, щоб нести в світ правду про Україну та допомогти їй визволитися. Вся наша праця по цей бік залізної заслони мусить бути спрямована до однієї мети: визволення Батьківщини. На жаль, мусимо сказати, що шляхи тієї праці не завжди осягають мети, не завжди засоби нашої пропаганди доцільні. Всі здаємо собі справу з того, що без пропаганди української справи серед чужинців важко буде визволити Рідну Землю, але не завжди вміємо ту пропаганду вести.

Історія багатьох народів показує, яке велике значення має відповідна пропаганда. Вона інколи важливіша від збройної боротьби. Доказом цього є новіша історія чеського народу.

є боротьба за краще життя людини. Все для щастя людини. все для неї”.

Згадана на початку стаття „Правди” закінчується такими словами: „Ознайомлюючися з новою працею Н. С. Хрущова „Будівництво комунізму в СРСР і розвиток сільського господарства”, радянські люди сповнюються почуттям гордості за нашу партію, вся діяльність якої присвячена служінню народові і переведення в життя великих ленінських ідей”. І ще наостанку: „Єдиною турботою про добро радянських людей просякнуті всі висловлювання Н. С. Хрущова”.

Скільки цинізму в наведених словах!

Колись, ще за часів царя Олександра III, відомий російський революціонер А. Герцен, перебуваючи на еміграції в Лондоні, писав у видаваному ним журналі „Колокол”: „Я з жахом і огидою читав деякі статті слов'янських оглядів. Від них тхне катівнями, рваними ніздрями, епітимією, соловецьким монастирем. Якщо колись дістанеться цим панам в руки влада, вони далеко перевершать III Відділ”*) (за часів царату — політична таємна поліція — М. В.).

Чехи вибороли собі незалежність у час першої світової війни не так збройною боротьбою, як вмілою пропагандою, яку вели за кордоном такі чільні люди, як проф. Тома Масарик і Е. Бенеш. Легіони Пілсудського допомогли визволитися Польщі, але свої широкі кордони завдячувала поверсальська Польща передусім містецьким концертам і політичній пропаганді піяніста Падеревського. Пропаганда залишається й по сьогоднішній день найсильнішою зброєю в руках ворогів нашої державності. Коли наші вороги в час наших визвольних змагань очорнювали нас перед чужинецьким світом, представляючи нас як анархічний, нездібний до творчої позитивної праці елемент, ми занедбали ділянку пропаганди нашої справи в світі й... програли. Вистачить згадати, що такою брудною пропагандою поляки зуміли переконати в 1919 році Антанту, нібито українці це большевики й анархісти, і тим спонукали Францію

Пророкування Герцена більше, ніж справдилося. З того часу, як московські комуністи захопили до своїх рук владу, загинули мільйони невинних людей. Досить згадати ленінську Чека і сталіно-хрущовське НКВД. А за один лише 1933 рік на Україні штучно утвореним голодом виморено до 7 мільйонів людей.

Тепер Хрущов каже, що він „не знав” про Сталінові злочини, хоча в ті часи належав він до кремлівської верхівки і керував кривавими чистками на Україні, як висланець „батька народів”.

Нині ми згадуємо 30-ліття страшного голоду — і схиляємо свої голови перед пам'яттю нещасних жертв.

Хто за це все мусить відповідати? Хто винен у страшному збіднінні нашого села? Хто винен у зубожінні міського населення, в деморалізації нашої молоді? Нарешті, хто винен, що наша Батьківщина-Україна перебуває в рабстві?

На все це скорше чи пізніше муситиме дати відповідь червона Москва.

*) А. Герцен, „Былое и думы”, т. V, стр. 454.

перекинути армію Галлера проти українських військ. Пропагандою розкладали комуністи наше населення на Придніпрянщині. Поляки тому змогли створити свою державу 1918 р., що після поділу Польщі гордо пронесли її ім'я по цілому світі. Якби світова опінія була прихильніша до нас 1918 року, то Україна була б могла зберегти свою державність.

Наша пропаганда серед чужинців має поки що слабкі успіхи. Причина в тому, що засоби нашої пропаганди не завжди добрі. Часто-густо ми попадаємо в протиріччя і в своїх інформаціях представляємо себе перед чужинцями в ідеальному світлі, або перегинаємо бук у протилежний кінець і виносимо перед чужинців усякі бруди нашого внутрішнього життя. Часто, інформуючи чужинців про Україну, творимо міти, які легко при зустрічі з дійсністю розвіюються. Чужинець перестає вірити нашим інформаціям, коли чує, що ми чудово організовані й усі справи стоять у нас блискуче. Не може мати успіху наша інформація, коли інформують чужинців різні групи нашого суспільства і кожна група подає себе як єдине всіма визнане закордонне представництво. Інколи в своїй пропаганді ми захоплюємося успіхами, яких насправді нема. „Запропагандовуємо” самих себе, і здається нам, що ведемо пропаганду серед чужинців. Справа в тому, що чуттєвий момент занадто часто в нашій пропаганді бере верх над холодним розумовим моментом.

Після поразки польського листопадового повстання 1831 р. Міцкевіч написав „Книгу польського паломника”, де дав своїм розсвареним землякам, польським емігрантам, вказівки, як вони мають вести себе на чужині, коли хочуть успішно працювати для справи свого народу. Він між іншим сказав так: „Ви є серед чужинців, як той хазяїн, що шукає гостей і запрошує їх на бенкет свободи до свого дому. Один нерозумний хазяїн, запрошуючи гостей, показував їм насамперед у своїй хаті місце, куди викидають сміття, і таку огиду викликав у них, що опісля ніхто не хотів сідати до його стола. А розумний хазяїн веде гостей чистими сіними до бенкетової кімнати. Місце на сміття й бруд є в кожному домі, але воно має бути сховане від очей”.

Трапляється, що наші емігранти представляють перед чужинцями Україну як країну великої нужди. Такі інформації, зрештою брехливі, шкодять нам у країнах, де вартість людини, а то й народу, міряють матеріальним багатством.

Питання засобів закордонної інформації дуже широке й складне. Очевидно, на першому місці треба поставити справу пропагандивної преси й літератури, тобто не тільки часописів і брошур, але й різних бюлетенів, летючок, карток, листівок. Важливу роль відіграють відповідно зорганізовані закордонні пресові інформаційні бюро. Українці повинні вписуватися до міжнародних організацій і активно в них співпрацювати, брати участь у міжнародних виставках, мистецьких імпрезах і спортивних змаганнях. Нашу молодь треба планоно спрямовувати на закордонні студії та заохочувати її до нав'язування особистих знайомств із чужинцями. Український студент знаходить серед американського наукового світу дуже широкі можливості для інформативної роботи про Україну, тому треба їх нашій молоді повністю використати. Але тут одне застереження: для нас буде користь тільки з таких студентів і науковців, які не тільки здобудуть собі вплив і пошану в американському житті, але й будуть усюди зазначувати свою приналежність до української нації та використовуватимуть свої впливи для добра поневоленої Батьківщини. Ніякої користі не принесе нашому народові молодий український учений, хоч би й геніальний, який із ростом своєї наукової кар'єри затрачує українські національні почування й топиться в чужому морі.

Думаю, що, інформуючи чужинців про Україну, не треба нам нарікати й жалітися, бо західний світ не тільки не зворушується скаргами, але й переконується при цьому в нашій слабості. Шкідливим є виголошувати при кожній нагоді заяви про 45-мільйоновий народ, бо наслідки таких заяв завжди бувають протилежні. Чужинцям тяжко зрозуміти, як може 45-мільйоновий народ із високою культурою й історичною традицією жити в чужому ярмі.

Наші люди, опинившись на чужій землі, за багато критикують усе чуже. Цим вони настроюють чужинців вороже до нашого народу. Зрештою, цьому не можна дивуватися, бо й нам не подобався б чужинець, який, живучи в Укра-

їні, критикував би все, що наше. Чужинці люблять, щоб їх хвалили, і з цим треба погодитися.

Наш простий робітник, що підкреслює своє національне ім'я у фабриці, працює солідно й веде себе зразково, робить більше добра для української справи, ніж гучні заяви наших політиків. Не забуваймо, що симпатії чи антипатії чужинця до окремих одиниць нашого народу переносяться на всю нашу націю. В цьому могли ми найкраще переконатися, живучи по таборах Німеччини. Поляки, бешкетуючи, грабуючи й провокуючи німців, здобули собі в очах німців і альянтів лиху славу, а українці, що вели себе без порівняння культурніше, здобули собі пошану. Наші учні в чужій школі здобувають для України приятелів серед учителів і товаришів, коли добре вчаться і зразково поводяться. Треба пам'ятати, що коли чужинець познайомиться з некультурним українцем, то буде ворожо ставитися до всього нашого народу, думаючи, що весь наш народ некультурний. І, навпаки, коли українець зробить гарне враження на чужинця, то чужинець переливає свою симпатію з одиниці на цілу нашу націю.

У міжнародній праці мусить усіх українців зобов'язувати безумовна національна солідарність. Бо коли одна група українців буде інформувати чужинців так, а друга інакше, то чужинець втратить довіря до всього українського народу. Не сміємо виносити перед чужинців від'ємні сторінки нашого національного життя, особливо не можна показувати їм нашої партійної гризні, бо коли чужинець бачить, що між нашими йде запекла боротьба, то це не викличе в нього пошани до українського народу. Ведмежу прислугу для українського народу робить співачка, яка подає себе за українку й виступає на наших національних імпрезах, але співає також у хорі московських емігрантів. Така поведінка співачки баламутить чужинця, і він може набрати переконання, що властиво немає різниці між українцями й москалями.

Добрим засобом політичної пропаганди є наше мистецтво, особливо музика. Знаємо, скільки для української справи зробили славна Капеля Кошиця, Хор Бандуристів чи хор Антоновича в Голляндії. „Марсельса” зробила більше для поширення ідей Французької револю-

ції, ніж праця досвідчених політиків. Велику вагу музики й пісні для закордонної пропаганди глибоко зрозуміли московські большевики, тому їх перший гімн „Інтернаціонал” був свідомо уложений для цілей політичної пропаганди.

Неможлива успішна пропаганда української справи серед чужинців без відповідної пропагандивної літератури в чужих мовах. А в нас тієї літератури рішуче замало. В нас замало книжок у чужих мовах на українські теми. Ми багато видаємо в чужих мовах брошур, забуваючи, що чужинець не має довіря до брошур і здебільшого їх не читає. Що так воно є, пише В. Лотоцький у своїй статті „Пропаганда” („Свобода” ч. 249, 1962). Він наводить розмову з американським сенатором Фрлінггайzenом, який сказав йому так: „Замість усієї пропаганди, яку ми мусимо викидати на сміття, навіть не розгорнувши її, ви краще видайте гарну добру книжку, автор якої заслуговує на довіря. Тоді вона негайно опиниться в нашій бібліотеці. От, маєте в нас шафи з книжками. Коли ми потребуємо інформацій, і то швидко, то беремо книжки з цих шаф і користуємося їх інформаціями. Так, з книжок, але не з брошур!”

Відомо, які нісенітниці про нас пишеться часто в чужинецьких часописах, журналах, а то й наукових книжках та енциклопедіях. Є серед нас люди, які знають чужі мови й уміють писати. Їх треба зобов'язати збирати подаваний невірний в чужих працях інформаційний матеріал про Україну і спростовувати невірні дані або домагатися від чужих видавництв спростування. Покищо цю важливу роботу роблять у нас тільки одиниці, і то спорадично.

У нас все ще замало інтелігенції, особливо такої, що володіє чужими мовами.

Наша праця для України не може зводитися до мрій про чудову й сонячну Україну; праця для України мусить виявлятися в активній дії. Працювати на чужій землі для України треба нам усім, бо життя людини має тільки тоді зміст, коли є в ньому висока мета, для здійснення якої людина вкладає свою душу. Україна мусить бути тою віссю, довкола якої має йти все наше життя. Звільнення України залежатиме не так від загально-світових подій, але саме

Поль Дерулед

Г Е Т Ь М А Н*)

Драма в п'яти діях, виставлена перший раз у Парижі 2 лютого 1877 р. в національному театрі „Одеон”.

Д і є в і о с о б и:

Фрол Гераш, колишній козацький гетьман України,
Стенько, суджений Мікли,
Рогов'ян, козак-перебіжчик на службі Польщі,
Мусій, козацький полковник,
Лядісляс IV, король Польщі,
Шмуль, жид з України,
Галган, Ремен, Павлюк, козаки,
Принц Осецький, коронний канцлер,
Граф Томіцький, князь Баквіз, барон Ловня, шляхтичі,
Польський старшина,
Козак на польському дворі,
Польський вершник,
Донський козак,
Маруша,
Мікла, донька Фрола Гераша,
Польська служанка,
Козак з України.

Дія відбувається в Польщі, в Любліні і в різних місцях України у 1640-их рр.

ПЕРША ДІЯ

Сцена представляє круглий майдан у посілості польського короля в Любліні. У глибині освітлені вікна палацу, з тераси якого ведуть у сад сходи. Місячне світло. З піднесенням завіси, Рогов'ян стоїть на останній приступці, а жид Шмуль заховався за деревом, і його бачить тільки публіка.

П е р ш а я в а

Рогов'ян, Шмуль

Рогов'ян: Чи ця таємна зустріч не криє якогось підступу? Та що там! Я ж озброєний, а втім, чи ризкую? Вбивник вибрав би кращий час і місце, як польський двір і королівське свято...

Шмуль: Мабуть, не добре зрозумів Рогов'ян мого листа. Щоправда, мій стиль... (побачив Рогов'яна). А, це він! Найнижчий слуга пана полковника!

*) Слово перекладача: Шукаючи слідів побуту Марка Вовчка в Парижі, натрапила я на цікаву ремарку видавця одного з перших видань „Марусі”, яка досягнула досі рекордового числа видань — 82-ох! Перший

передусім, від нас самих, а головно нашої молоді. В нас мусить жити віра у післанництво української землі, а ця віра дасть нам силу до діл. Створення Української Держави залежатиме від волі й жертвенности українського народу. Але при тому мусимо використовувати наше перебування на еміграції для ознайомлення світової opinii з українським питанням. Усі ми маємо безліч нагод зробити щось добре для України. Коли чужинців робимо друзями України, то це праця для України. Коли спростовуємо в чужій пресі й радіо фальшиві дані про історію й культуру України, то працюємо для України. Коли український учень у чужій школі звертає увагу вчителю, що він невірно інформує про Україну, то такий учень працює теж для України.

Ніде правди діти, останні два десятки років принесли нам великі досягнення на полі закордонної інформації. В міру того, як загрожувє вільному світові московський большевизм, серед чужинців зростає дедалі більше зацікавлен-

ня Україною і нашим народом. Цей факт дуже допомагає нашій пропаганді й улегшує нам працю. Треба тільки посилити нашу роботу і не забувати, що справа варта найбільших зусиль і жертв. Опінія світу — це могутній допоміжний чинник до визволення України й цю добру опінію світу треба нам здобувати шляхом систематичної, витривалої й пляново веденої міжнародної праці. Не забуваймо, що наша доля лежить у наших власних руках. Інформувати чужинців про Україну, гідно репрезентувати український народ перед чужинцями та ширити серед них ідеї, за які вмирили найкращі сини й дочки нашого народу, наказує нам Україна словами ген. Т. Чупринки: „Воююча Україна насамперед вимагає, щоб українська еміграція гідно й відповідально репрезентувала свій народ і його визвольну боротьбу перед зовнішнім світом... Воююча Україна вимагає, щоб українська еміграція була палким носієм ідей, за здійснення яких бореться український народ...”

Рогов'ян: Це ти Шмулю? Чого ж ти не поставив свого імени?

Шмуль: Ще б пак! Посередничати — так, компромітуватися — ні!

Рогов'ян: Все ж таки, закрастися в цей сад — справа...

Шмуль: ... доволі відважна сама собою? Ну, як треба, то я відважуся. Бути обережним,

видавець „Марусі“ і особистий приятель авторки, Марії Маркович — Марка Вовчка, співавтор цієї прекрасної повісти, П. Ж. Гецель, пише в своєму описі України таке:

„Історія „Марусі“, яку написали ми 1873 р., друкувалася в журналі „Тан“ в грудні 1875 р. „Гетьман“ Поля Деруледа ставився на сцені „Одеону“ (тодішнього французького державного театру — прим. С. Н.) 1875 р. Якщо я не помилюся, то події цієї драми попереджають історичні події, які зродили легенду про „Марусю“...”

Коли ж я, пошукавши по книгарнях, врешті знайшла і прочитала цього „Гетьмана“, то зразу ж вирішила перекласти його на українську мову. Небагато наших письменників зуміло б краще промовити як до французького, так і до українського читача, в нашій визвольній справі! Із шляхетним патосом великого ідеаліста змальовує Поль Дерулед наші прагнення й ідеали, сильні характери козацьких провідників, маєстатичність і авторитет українського гетьмана, красу й посвяту дівчини-козачки, відвагу й лицарськість молодого козака, традиціоналізм української матроні і, з другого боку, самодурство польської шляхти, гротесковість двору короля Владислава, зрадництво й амбіціонерство відступника і навіть вдалу появу такої популярної постаті на всіх закрутах української історії — українського жида!

Зразкове виведення дійових персонажів, клясичне передання настроїв обидвох ворожих сторін, майстерно зав'язаний конфлікт з паралельною любовною інтригою, а все це на високому тоні лицарства й патріотизму, — зумовляють, що переклад цієї „п'єси“ — радше драми — може стати цінним набутком як для читача цього літературного твору, так і для глядача цієї доброї драматичної вистави. Поширення „Гетьмана“ серед українського суспільства може стати кращим засобом розбудження чи збереження національної свідомості й гордості, як серії доповідей чи кілометри статей...

Якщо при цьому зважити, що в другій половині 19 ст., коли в паризькому театрі йшла ця п'єса про українського гетьмана, то Проспер Меріме писав „Історію козаччини“, Роберт Франц надрукував „Спогади козачки“ (1878 р.), а Етієн Марсель видав великим ілюстрованим виданням „сцени з життя в Україні“ п. з. „Гетьман Максим“, щоб згадати тільки цих кілька творів, — то все це свідчить, що не так воно погано було із зацікавленнями і симпатіями французів до нашого народу.

Софія Наумович

це не значить усього боятися... Зрештою, як я вмів увійти то, мабуть, зумію і вийти...

Рогов'ян: Невже ти маєш приятелів навіть у цьому місці?

Шмуль: Хіба ж я не скрізь дволичний Шмуль, чийого справжнього обличчя, окрім Бога, ніхто не знає. Цей певний посланець, цей бистрий шпигун, хто вміє кричати, відповідно до людей і до потреби, „хай живе Україна!“, або ж „нех живе Польска!“...

Рогов'ян: Ага! Ну і що ти кричав, як увиходив сюди?

Шмуль: „Хай живе Україна!“

Рогов'ян: Та хіба ж тут служать Україні?

Шмуль: Ще ні, але всі ці королівські козаки, як їх називають, ці вояки, що їх король піднімає на завойовані землі, це завжди й у першу чергу українські козаки... І завжди один з них допомагає мені всюди прослизнутися...

Рогов'ян: Як це? П'ять років позолочують їм кайдани, і ці собаки все ще плачуть за своїм кубком в Україні?

Шмуль: Але їхні колишні провідники — Фрол Гераш і Стенько, — полонені в цих мурах, мають серед них найкращих приятелів. А Рогов'ян — щоб не повторяти їхніх погроз — найнепоступливіших ворогів, які, вибачте мені за їхній власний вислів, завжди проклинають його...

Рогов'ян: ... Мою зраду! Скажи це слово, старий дурню! Ти думаєш, що вона мене ображує? Поперше, ця зрада — це моя помста; нею відплатив я Фролові Герашеві і його прибічникам, за усунення з Ради Старших. А крім того, це була особлива нагода, щоб із скромного українського козака попасти в королівські генерали. І ось кого ти маєш перед собою!.. Але твоя вістка має свою ціну?

Шмуль: То погляньмо спершу на ціну...

Рогов'ян: Я тобі зразу ж заплачу, бо думаю, що вістка добра...

Шмуль: Та ще й яка! Буде вже двадцять місяців тому, від останнього бунту зацькованої України, якій даремне стинають відростаючі голови, як ви казали мені, що король, лютий від нескінченних воєн, які хотів би вже раз покінчити, вважає польських генералів занадто м'яких в громленні козаків?

Рогов'ян: І добре знаючи мою руку, а ще краще мою ненависть, він призначить мене військовим командантом у найближчій війні! А в разі перемоги — вона видається мені певною — я, нужденний сотник малого куреня над Дніпром, кого його брати-козаки й людиною не вважали, — я стану гетьманом цілої їхньої України!.. Так, я тобі це сказав, але я сказав також, що наступна війна ще далеко звідсіля... бо, проливши стільки крові намарно...

Шмуль: Ба! Є ранені, що маршують з відкритими ранами! Україна саме повна таких! Непідкорені козаки, втомлені менше пролитою кров'ю, як завданими муками, — нишком збираються й організуються в своєму таборі над Дніпром, у своїй Січі, як вони кажуть...

Рогов'ян: Якщо це твоя вістка, то її дорого не продаси; козаки, що збираються на Дніпровій Січі, готуються воювати турків. І це їх єдиний привілей!

Шмуль: І ви вірите в цей підступ?

Рогов'ян: Поперше, я думаю, що вони не можуть нічого іншого робити, а далі — я бачив звіти, які дістав король.

Шмуль: О, такий аргумент не дозволяє на репліку! Коли вельмишановний бачив автентичні звіти... Ті добрі звіти, які добрий губернатор шле королеві, щоб доказати, що в його володіннях усе в порядку! Що козаки щасливі, як воли в стайні, зовсім загубили свою неприборкану вдачу, і якщо вони все ж таки залишаються вояками, то тільки для збуття часу і тільки з турками...

Рогов'ян: Ти вважаєш себе проникливішим за мене, старий блазне!..

Шмуль: Така надмірна гордість викривила б мою роллю. Але коли Маруша вважає мене добрим козаком...

Рогов'ян: І це якраз найкращий із твоїх фокусів, що ти вмів обманути цю достойну відьму!

Шмуль: Отож, коли Маруша вислала мене емісаром до одного з двох козацьких провідників, яких в'язнять тут, то як думаєте? Це для турків?

Рогов'ян: То ти приходиш...?

Шмуль: Я приходжу сказати Дмитрові Стенькові від старенької няньки, що нагода сприятлива, що козаки готові і, як він приїде ту-

ди, його оберуть гетьманом і почнуть воювати...

Рогов'ян: А чому ж не кличуть Флора Гераша?

Шмуль: А тому, що тричі кликала його непокірна Україна, а він і оком не моргнув. А також, здається, завдяки самій Маруші, яка своїми піснями звеличала предків молодого козака й спопуляризувала його ім'я. коротко казавши, чи то невдячність, чи випадок, чи захоплення, але кличуть молодого, а не старого...

Рогов'ян: І невже цей нарід такий божевільний?! Шмулю ти вже заробив фортуну, а моя ще тільки починається. Ах, мої брати-козаки! Ви насмілилися мене зневажати! Ви не вважали мене гідним командувати полком у нужденній станиці, сотником залишили. Ви ще побачите чи я вмю командувати! А ти, горда Мікле, доню Фрола Гераша, чий зневажливий послід стільки разів мене пригнічував! Ми стрінемося по війні, коли переможемо твого Стенька, розгромимо Україну, а гідність гетьмана, — яку пообіцяв мені король, простелить усю Україну мені під ноги...

Шмуль: Не думаєте, що вона теж простелить свою ненависть?

Рогов'ян: Я думаю, вона і її батько настільки люблять Україну, що відчують, і, коли я буду при владі, приймуть мою руку й затримують моє каральне рам'я... Але залишім те, що має статись і поцікавмося сучасним.

Шмуль: О так, поцікавмося цим, мій пане.

Рогов'ян: До діла! Треба пускати справу в хід без проволоки. Твої коні готові? Ти можеш їхати ще цього вечора?

Шмуль: Але ж Стенько ще нічого не знає, я ж його не бачив!

Рогов'ян: Мій дорогий, стратегія — це сестра воєнних хитрощів. Щоб побачити Стенька, треба послати твого козака. Він радо туди побіжить.

Шмуль: Добре, а що як Стенько не погодиться?

Рогов'ян: Та ти тільки подумай про те, що йому пропонують: стати гетьманом і набути слави визвольника! Цього більше як треба його молодечому завзяттю, і не в його двадцятьп'ять років дивитися на другий бік медалі...

Шмуль: Хай, припустім, що він погодиться

тікати зі мною. Як же мені вийти з ним із Люблина?

Рогов'ян: А твій королівський козак? Він не тільки допоможе вам вийти поза брами міста, але й зможе відіграти ще кориснішу роль...

Шмуль: В чому?

Рогов'ян: Раз ви опинитесь поза містом, він піде до короля і скаже, що здоганяв вас довго й не міг наздогнати, а тоді ви не маєте вже чого боятися погоні.

Шмуль: Вислід був би чудовий, щождо засобів... то боюся, що моєму козакові вони не будуть до вподоби. При цьому бо обмані в гру входить його голова...

Рогов'ян: Та ти заграй йому високо: „відданість справі”, „батьківщина”, бий у всі дзвони про „честь і обов'язок”. У нього теж дзвін озветься, тільки треба вміти його рушити.

Шмуль: Тож до діла!

Рогов'ян: До діла! Справляйся добре й швидко, шукай козака, пошли його чимскорше, будь хитрий, велемовний, винахідливий! А я Повернуся на бал, щоб відповідно настроїти короля.

(Шмуль відходить у ліву алею, Рогов'ян піднімається по сходах. Справа виходять Фрол Гераш, Стенько й Мікла).

Д р у г а я в а

Фрол Гераш, Стенько, Мікла

Гераш: Ходім, мій сину, треба вернутися на залю й старатися забути зневагу, яку тобі заподіяли. Зневагу, яка, зрештою, не заслуговує на такий розголос. Хіба ж можна комусь заборонити дивитися на Міклу?

Стенько: То Рогов'янові вільно, нехтуючи моєю люстю, вліпити очі в її невинне личко, голосно говорити про неї, показувати на неї пальцем, — аж поки все це й не змусить її червоніти... А ти, її батько, забороняєш мені, судженому, покарати його за зневагу!..

Гераш: Ти кажеш покарати! Але ж, мій бідний Дмитре, які права ми тут маємо, ми, переможені під Берчком?*) На жаль, сину, не

маємо навіть тих, що раніше мали. Король нас переміг і став нашим паном. І хоч немає в нас кайданів на руках і на ногах, все таки ми троє — в'язні...

Мікла: Мій любий Стеньку, подумай, в якому місці ми знаходимося!

Стенько: Де б ми не були, я залишуся людиною серед людей, і поки ця шабля в моїх руках...

Гераш: Ми на польському дворі в Люблині, німі споглядачі святкування сейму. І яку б не кинули нам образу, якою важкою не була б зневага, ти мусиш підкоритися, бо ж найменший виклик насторожить ката — і що ж? Хіба ж міряться шаблі з сокирою?

Мікла: Заспокойся, мій Стеньку, будь добрий.

Стенько: На жаль, Мікло! Це не добрим, але підлим треба бути!

Гераш: Все це добре, Стеньку, але тут я тебе зупиню: де я гну спину, там ти можеш похилити чоло.

Стенько: Ах, батьку, сильний тільки той, чия гордість ставить чоло зневазі! Але як це все легко заторкує твою безтурботну душу! Ти, старий козацький гетьман України, кого після двадцяти перемог огидний поляк не так переміг, як зрадив, а захопив тільки раненим, — ти можеш миритися з усім, бо ніщо тебе не применшує, тебе охороняє твоя колишня слава. Що ж тобі може зробити їхнє образливе підозріння? Ти шляхетно терпиш, славетний страднику! І при кожній зневазі, в якій ти жертвуєш своєю гордістю, чим більше хилиш чоло, тим ясніший я бачу ореол. Але для мене, твого невідомого супутника, всі ці терпіння мають іншу назву...

Гераш: Ні, сину. Коли свята мета одушевлює терпіння, тоді вони зуться мучеництвом. Не бійся нагромаджувати в собі розпуки. Хай наладовується те, що може розірватися, а спалахнеш тоді, коли матимемо порох.

Стенько: І коли ж настане цей заповіджений день?

Гераш: Якби не нещасне повстання минулого року, якби не ці божевільні, що, замість звільнити Україну, ще більше крові її пролляли й зміцнили ланцюги, я сказав би тобі — швидко. А так скажу — хто знає?

Стенько: Чи ти певний, що навіть тоді, коли занадто поспішили, якби ми були їм прий-

*) Берестечком. Анахронізм: дія відбувається в 1640 році, а битва під Берестечком відбулася 1651 року. Зрештою невідомо, чи автор француз мав на думці якраз Берестечко.

шли з допомогою, один або другий, зокрема ж ти, їхній улюблений гетьман, їхній апостол, коли б удар був краще підготований . . .

Гераш: Та ж саме будиши певним, я нічого не починав! Якось добра нагода могла нам дати деякі вигляди, але ж не випадком маємо розіграти нашу помсту!

Стенько: А так втрачаємо вже п'ять років.

Гераш: Втрачаємо чи виграємо? За цих п'ять років ти став моїм учнем, а я — твоїм учителем. В цьому ремеслі, щоб стати провідником, треба тобі багато знати, і мої оповідання про битви могли тебе багато дечого навчити. А коли ти став кращим, то це втрата чи виграш?

Мікла: А я за цих п'ять років, які ти, здається, проклинаєш, невдячнику, не принесла тобі радості? Ти завжди терпів? Не відчував ти ніколи, оточений любов'ю, як я тебе кохала? Чи я так мало значу для тебе, що за цих п'ять років ти не міг думати про ніщо інше, як тільки про свою прийдешню славу? І між цими всіми жалями, якими сповнене твоє серце, немає ні одного спогаду, що дав тобі хвилинку забуття?

Стенько: Ах, Мікло, моя мужня й прекрасна суджена! Невже такий сумнів міг закрастися в твої думки? Хіба не відчуваєш, що не будь твого кохання, я давно покинув би це місце? І всі ці образи й зневаги, які мені кидають у вічі, і цю огиду, яку відчуваю, коли мушу зберігати спокій. Чи не знаєш, що від того я страждаю, та ще й двічі, коли мене зневажають при тобі? Ти питаєш, яке твоє місце в моєму житті, ти, за якою я ходжу, як тінь, і всюди шукаю, ти, живий зв'язок з моїм серцем! З тобою завжди радість, без тебе смуток, а ти питаєш! . . . На жаль, мені прикро сказати, що не сама тільки любов до батьківщини мене одушевляє! Вона загубилася в більшій любові, як той потічок, що попав у річку. Я тебе кохаю! І якщо в моєму бажанні слави я виразно бачу битви, я живу мрією про перемогу, то однаково, — хай це щире признание мене й принизить, — щоб визволити наших і здобути тебе!

Мікла: Сліпий завойовнику! Та ж здобич вже твоя: в моєму серці все тобі належить. Чого ще можуть бажати твої мрії про славу?

Стенько: Ах, щоб ти любила мене, хоч не більше, то краще!

Гераш: Ну бо, сину, я думаю, ти вже заспокоївся. Вернімося, поки не завважили нашої відсутності, поки сам король не здогадався, яка це мука для нас дивитися на це видовище.

Стенько: Я спокійний, та не зовсім, батьку. Хай темніть і ніч погасять мій гнів, хай холодний вітер скупає моє гаряче чоло. Вертайтеся покищо без мене, я незабаром прийду.

Гераш: Добре, хай (до Мікли). Ходи, доню.

Мікла (до Стенька): Невдячний, залишася нас . . .

Стенько: Я зараз прийду.

Мікла: Хай це зараз буде коротке! Не забувай, що я тебе кохаю! (Цілує Стенька в чоло і разом із Фролом Герашем прямує в сторону палацу).

Т р е т я я в а
Стенько сам

Стенько: І що я скажу? Я, що живу в ганьбі для тебе! О, моя відваго! Мої гордоці! Моя молодосте! Невже ви так ослабили, що надмірна любов може й вас приборкати? І я дійшов уже до того, щоб сумніватися? Бо ж маю відкриті очі й бачу цей схил, по якому скочуюся: якби моє вигнання було моєю вічною мукою, якби, не маючи ніяких зобов'язань, ні допомоги, я інколи страждав би і завжди обурювався, якби мій біль був без утаву й усмішки, то Фрол Гераш добре сказав: це було б мучеництво! „Ганьба не так знецінює того, хто страждає від неї!“ Але Мікла добре знає, що я часто бував щасливий. Часто, сидячи біля неї при палаючій ватрі, мовчки тримаючи її руки й поєднуючи душу, я знаходив на її обличчі мої сонячні мрії, і все, що не муло нею, було ніщо. І ці сади, дискретні свідки наших женихань! Скільки разів забував я їхні ґрати й мури, скільки разів мені здавалося, що тюрма моя безмежна, бож двоє любих очей поширювали мої обрії! І коли мій нарід стогне в Україні, я — полонений без сторожі і в'язень без кайдан — я залишився тут без найменшого зусилля зробити щось для наших! О, вільний невільнику, о, ганьбо, ганьбо! і . . . майже щасли-

вий! Та годі! Мабуть сама доля вчинила так, щоб мені повернути честь, коли той, кого я ненавиджу, зневажив ту, яку я кохаю!.. Та щоб там не казала Мікла, щоб не казав Гераш, я цього ворога мого народу, цього бандита, зрадника, що мене зневажає, зумію спровокувати! Моє серце б'ється, кров вариться, і це додає мені відваги. Королеві це діло не сподобається і він буде карати? Я сам відповім за те, що сам учинив!

(В цей момент на терасу входять Шмуль з козаком. Місячне світло чітко обрисовує Стенька).

Ч е т в е р т а я в а
Стенько, Шмуль, козак

Шмуль (оглядає Стенька, вказуючи на нього козакові): Так, це він.

Козак: Пане Стенько!

Стенько (затримуючись): Хто це мене кличе?

Козак: Приятель.

Шмуль (вбік): Випадок чи чорт умішався?

Козак (до Стенька): Це твій старий посланець, Шмуль, хоче тебе бачити.

Стенько: Самуїл Шмуль, звідки ж він узявся? Чого хоче від мене?

Шмуль: Багато чого. Та поки до подробиць, пізнавай, вельможний, цього старого медальйона...

Стенько: То це Маруша тебе до мене послала?

Шмуль: Вона сама, мій сину, і твій нарід та кож.

Стенько: Мій нарід!

Шмуль: Десять тисяч козаків на Дніпрівій Січі приготують величезне повстання! Під приводом походу на турків і татар. Вони мають золото, порох, зброю, і все робиться без розголосу. Бракує їм тільки провідника, і на нього вони чекають. Оце до нього я й говорю, чи він мене розуміє?

Стенько: Хто, я? Чи це справді мене кличе батьківщина? Це ж промінь світла, що впливається в мою похмуру душу! В ту душу, яка захлистується в оковах ярма! Ах, наді мною відкривається небо, а в мені відроджується честь!

Шмуль: Отак ми й домовились?

Стенько: Чи я захоплюся за цю нагоду? Бути оборонцем нашої незалежності, — та це ж

моя мрія! О, спраго волі, я врешті тебе за спокою.

Шмуль (вбік): Рогов'ян мав рацію. Все добре йде! (До Стенька). Що ж, тоді добре, ясно-вельможний, їдемо в цю ж мить...

Стенько: Підожди мене тут, я пробіжу попередити Фрола Гераша...

Шмуль: Попередити його? Вибачай, але подумай, що цим ти кажеш: біжу створити собі перешкоду. Бо якщо Фрол Гераш тут має рішати, то всі його попередні відмови вказують, що й сьогодні буде те саме...

Стенько: Та всетаки я не можу його так залишити.

Шмуль: Але ж залишаючи, ти, мабуть, його притягнеш. Знаючи, що ти там, хто знає, чи старий вояк не захоче приєднатися й воювати з тобою?

Стенько: Але ж я повинен, принаймні, його остерегти, я мушу...

Шмуль: Навпаки, краще, щоб його ніхто не остерігав! Повідомляти про змову, це значить зробити його учасником. І для чого? Хіба для того, щоб його наразити на небезпеку. Щоб король почав його допитувати? Щоб обвинуватив його в причетності? Його найкращою обороною й буде його здивування. Чи твоя думка не така?

Стенько: Не можу заперечити...

Шмуль: Ну й гаразд! Тож у дорогу, мій молодий товаришу!

Стенько (до себе): Покинути її без прощання!

Шмуль: Ну й гаразд! В дорогу! Твоє вагання мене дивує і збиває спантелику. Невже все це було так добре розраховане, що цей побут тут, сповнений спокою, і вигнання примирли тебе краще, ніж майбутня боротьба? А може Січ із своїми шатрами й куреннями, звуками сурм і ревом порогів менше тебе манить, як цей баль, де я мав тебе шукати? Ах, коли б Маруша знала, що її прохання...

Стенько: Так, цього вимагає обов'язок, і вона — моя мати! Кличе честь, слухаймо її величного заклик! Від ганьби тут, спішим туди, де смерть чекає на нас!

Шмуль (до козака): Пішли! А ти веди нас і дотримуй слова. Щойно поза мурами міста...

Козак: Так, так, я знаю своє діло.

(Виходять: Стенько, Шмуль і козак. Під кінець цієї сцени входять на терасу шляхтичі

й дами з палацу. Два вояки стають внизу сходів, по яких сходять поволі король, розмовляючи з Рогов'яном і Осецьким. Формуються групи. Фрол Гераш і Мікла, що змішалися в почиті, шукають очима Стенька, згодом віддаляються в праву алею).

П'ята ява

Король, Рогов'ян і Осецький, в іншій групі польські старшини Томіцький, Баквіз, Ловня, а згодом Фрол Гераш і Мікла

Король: Яка прекрасна ніч і як добре вийти з хати!

Осецький: Якщо ваша величність дозволять, то можна приспішити початок святкувань. Місяць уже низько й човни готові.

Король: А навіщо вривати радісні хвилини, останні може, на довгий час? Чому ж позбавляти пань і панянок проходу по парку під руку з їхніми вірними кавалерами? А втім, вважати мене таким утомленим, що мої шістьдесят років не понесуть мене ні трохи далі, ні трохи довше? Великий Боже! Я збираюся доказати ще перед Великоднем, з шоломом на голові, яка в мене ще палкість! І моя молода шляхта матиме за ким гнатися, щоб дотримати мені кроку в краях, які хочу завоювати. Так, коли Господь Бог дозволить, а святий Андрій допоможе, то за вісім днів я розташуюся табором у серці Швеції. І коли зброя поверне мені права, я до моєї корони докину ще шведську розетку!

Осецький: Якщо тільки козаки вас не завернуть, сер!

Король: Як!? Ви теж вірите тому, що він сказав? Після поразки, якої зазнали ті божевільні минулого року, доволі їм воювати з турками! А втім, мої гувернери мене краще поінформували.

Рогов'ян: Сер, ваші гувернери не багато знають що сказати. Козаки приховуються під знаменитим приводом: війна з турками! Цей поклик і справді дозволяє на все: на численні зібрання, маневри, купівлю зброї. Далі, якщо гувернери не без тривоги, то це тому... (до Осецького) вибачте мені, пане, що обвинувачую приятелів, алеж більшість із них вважали, що їм все дозволене. Вони мали тверде серце, швидко й жорстоку руку. Не один викид совісти збільшує їхню непевність.

А кричати: „До зброї!“, коли ще війна не проголошена, це ясно сказати: „Пожар починається від мене!“

Король: Припущення більш як недопускательне.

Осецький: Припущення, на жаль, правдоподібне, сер, і ваші гувернери...

Король: О, якщо вони спричинили мені цю небезпеку!.. Алеж ніщо не втрачене, бо я можу їх змінити!

Осецький: Як! Заколот засягнув би...

Король: Все! Якщо заколот існує, бо я зачуваю, що його приборкують, але не дають відсічі, маючи вільну руку відібрати колись те, чим треба жертвувати тепер. Але спершу треба на шведів іти! Бо в тому сумніві, в який мене вкинули ваші здогади, — а за цей сумнів докоряв би мені сейм, — я бачу один засіб, який все вяснить. (До сторожі): покличте мені Фрола Гераша!

Рогов'ян: Сер, може міг би Дмитро Стенько...

Король: Доволі мною керувати! Бо ваша амбіція даремне створює вам інші забаганки! Я ж бажаю війни із шведами!

Рогов'ян (до себе): Стенькова втеча, я думаю, отямить його.

Осецький (до Рогов'яна): Король промовляє до нас із висоти своєї могутності, але коли він має свої проєкти, то сейм має своє вето! (Король підводиться й прямує до групи в глибині сцени. Рогов'ян і Осецький віддаляються, а друга група починає розмову).

Ловня: Коли почнуться змагання із смолоскинами?

Томіцький: Через годину, напевно біля півночі...

Ловня: Добра й гарна битва підходила б мені краще, як змагання! Чи знаєте, що ось вже більше як двадцять місяців, як ми не витягали шабель і не запрягали коней? Усе ржавіє: залізо, рука й мозок!

Баквіз: Почистіть їх, мій дорогий, бо ось вам новина: король незабаром виповість війну шведам, заявляючи їм свої давні права.

Томіцький: Князю, твої календарі*) спізняються на чверть години. Війна, яку матимемо, не така гарна, але корисніша, бо веде до знищення вічної небезпеки, а знищить її вій-

*) Сонячні годинники.

- на з козаками. І це я знаю від самого Рогов'яна.
- Ловня:** О так! Ці війни колишній козак любить!
- Томіцький:** Чи цей перекинчик знаходить якусь користь у цьому чи ні, я знаходжу нашу, і цього мені вистачає. Це ж пекло тримати цих диявольських козаків! Залишати їх, — не зважаючи на жажливий і страшний вислід їхнього нищення, це значить творити державу в нашій державі. І вони завжди прагнутимуть до своєї мети — звільнити свою батьківщину.
- Баквіз:** Україна — батьківщина? Ви, пане, насправді, даєте назву, яка приносить їй багато чести!
- (Фрол Гераш входить з Міклою за Баквізом і чує його останні слова).
- Гераш:** Їй дають таку назву, яку дають кожній землі, де єдиний зв'язок наближає, єднає й скупчує людей по містах і селах. Що важить її величина чи давність? З того дня, коли в її обороні гинуть діти — твориться батьківщина й починається життя народу.
- Мікла:** Вважайте, батьку!
- Гераш:** О, я вважаю, але тут не так говорити, як відповідати треба!
- Баквіз:** Направду, пане Козак, тим гірше тому, хто підслухує! (Поляки відходять).
- Гераш (до Мікли):** Ходи, моя дитино, Стенько напевно по тому боці. (Вони прямують у протилежний бік і зустрічають вартового).
- Вартовий:** Я вас шукаю, пане, король хоче з вами говорити.
- Мікла:** Король? Чого каже тебе кликати король? Ох, я боюся...
- Гераш:** Ніяких плачів перед ним, ні нарікань!
- Мікла:** Ах, безмежна тривога налягла на душу...
- Гераш (до короля):** Король бажає зі мною говорити?
- Король:** А, ти врешті явився! (до Рогов'яна і Осецького). Щоб ніхто з вас мені тут не втручався, (до себе). Мабуть, найлегше витягну від нього те, чого мені треба, коли прикинуся, що вірю в той заколот. (До Гераша) Чи знаєш, Фроле Герашу, яке дістав я повідомлення? Козаки збунтувалися й повернули зброю проти мене! Треба, щоб ми пішли їх знищити...
- Гераш:** О, безглуздий народ, якого ніщо не навчить!
- Рогов'ян (до короля):** Бачите, Гераш сумнівається в тому менше за вас?
- Король:** Що ж ти думаєш про своїх?
- Гераш:** Я думаю, що вони божевільні, але не вони тільки винні в їхньому злочині. Це ваші злочинні гувернери штовхнули їх на це діло, занадто вже стягаючи гнітюче ярмо.
- Король:** Що таке страшне зробили мої гувернери?
- Гераш:** Все! Україну грабують, а нарід катують!
- Король:** Чи ти думаєш, що я зможу повернути козаків до послуху, коли подам їм надію на справедливість?
- Гераш:** Я надіюся, але не дуже певний цього.
- Осецький:** Але хіба король думає, що хтось із нас принизиться й повезе козакам таку обіцянку?
- Король:** Король знає вас занадто добре, щоб міг щось таке від вас вимагати! Але для моєї місії не вас мені треба. І коли Фрол Гераш захоче послужити мені емісарем...
- Гераш:** Я, сер!
- Рогов'ян:** Фрол Гераш!
- Король:** Я казав, що треба мовчати! (до Гераша). Ти мусів би засудити намагання твоїх людей.
- Гераш:** Та хіба ж я можу похвалити їх за те, що йдуть на смерть?
- Король:** Це справді так ясно слід ставити справу: ти хочеш радше їх спасти, як мені послужити.
- Гераш:** Королю, справа ця однакова для нас обидвох: ви висилаєте мене задля себе, а я поїду задля них.
- Король:** Але тут не йде про непевні заходи. Поїхати тобі, значить зобов'язатися роззброїти Україну, все втихомирити, заспокоїти. Якщо ти визнаєш себе безсильним, не їдь.
- Гераш:** О, мої давні вояки зуміють мені віддячити. Вони не заглушать голосу свого колишнього провідника. Я погоджуюся, королю!
- Рогов'ян (вбік):** Це мені не подобається!
- Король:** Рогов'яне, скільки часу треба, щоб звідсіля — туди?
- Рогов'ян:** Сер, з кіньми на зміну вистачає одно-

го дня. (До себе). Але якщо він їде, я зумію йому вчетверо збільшити дорогу.

Гераш: Сер, я готовий.

Король: Тобі треба уповноваження, яке свідчитиме твоїм людям про твої права та завдання й яке підпишуть завтра. На те, щоб відбути дорогу й виконати місію, даю тобі десять днів. Цього вистачить?

Гераш: Доволі!

Король: Але щоб цього реченця не переступити.

Гераш: Сер, якими присягами маю зобов'язатися?

Король (вказує на Міклу, яка ввійшла на сцену й затривожено дивиться на батька): Я не вимагаю присяг, я маю свій застав.

Гераш: Моя донька!

Король: Так, Мікла відповідатиме за тебе.

(Король віддаляється до групи розмовців, Рогов'ян наближається до Гераша й Мікли).

Рогов'ян: І коли король каже „відповідатиме“, то він каже багато! Пригадай собі Марію Мальтузенську. Її брата в'язнили в Гнєзненській тюрмі, засудженого за державну зраду. Отож, за декілька днів перед виконанням присуду, вона, щаслива і відважна, видобула його звідти, а сама залишилась на його місці. Він, молодий чоловік, пішов служити шведам. Король спершу тричі його попередив, що коли він протягом тижня не вернеться до своїх кайданів, то його сестру заберуть з його камери в інше місце...

Гераш: І Марія Мальтузенська згинула на ешафоті! Я це знаю, але знаю й те, що коли ти викликаєш цю примаду, то на те, щоб приховати свої підозрілі наміри. Ти боїшся мого виїзду, бо він має бути спасенням, і якщо я досі вагався, то ось — я вже рішився! (До Мікли). Мікло, я пробуватиму довершити необхідне діло, яке може врятувати наших, отож я повинен це зробити. Тебе залишаю тут під опікою короля.

Мікла: О, батьку, змилосяєрсьє...

Гераш (підводить її до короля): Так треба, так мусить бути.

Король (переймаючи Міклу з рук Гераша): Під час місії Гераша в Україні я приміщу вас, гарна Мікло, біля королеви. Нас двоє, вона

й я, зуміємо вас захистити. На лихо ж наразити може вас хіба тільки сам батько!

Ш о с т а я в а
Ті самі і козак

Король: Чого хоче тут цей козак, увесь вкритий курявою?

Козак: Сер, я був на варті при кам'яній брамі, коли двоє вершників перестрибнуло галопом. Один з них був Дмитро Стенько, другого не знаю...

Король: І ти дозволив їм утекти?

Козак: Сер, я в ту ж мить кинувся їх здоганяти і переслідував їх аж до Пірненського мосту. Там я загубив їхні сліди...

Король: Отож вони вже там! І твоя недолугість, дурню чи виновнику, наробила те, що бунт уже неминучий! А, собако! Сотнею різок заплатять мені за цю втечу! Бож Дмитро Стенько поїхав на Січ і ніщо вже не зможе перешкодити війні... (до себе, дивлячись на Міклу, що кинулася в батькові обійми). Хіба що... І чому ж би ні? Чим тримаю батька, тим зможу втримати й судженого...

Мікла (до Гераша): О, горе! Поїхати ось-так і навіть не подумати, щоб хоч єдиним словечком на прощання облегшити мої сльози!

Гераш: Поїхати! Після того, як вислухав усі мої тривожні застереження!

Рогов'ян (до короля): То й що ж, сер, чи треба яснішого доказу для того, щоб їхати й розчавити цих дніпрових бандитів? Сумніваєтеся ще й цим разом у тому, яку війну нам готують? А може думаєте, що Фрол Гераш зуміє її припинити?

Гераш (пригнічений): Нещасний Стенько! Який злочин ти чиниш!

Король (який не спускає з ока Гераша під час цієї сцени, підходить до нього з Міклою, яку знову бере за руку, і, дивлячись йому в обличчя): Чи все ще хочеш їхати, Герашу?

Гераш: Більше, як коли!

(Кінець першої дії)

ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ

„В І С Н И К“!

ПАРТИЗАНКА*)

Від столітньої війни до партизанки в В'єтнамі

Немає сумніву, що новітня партизанка, тобто і цей рід війни, що її впродовж років вела Українська Повстанська Армія висувається на одно з передових місць в новітній військовій доктрині. На те не треба ні прикладів, ні доказів. Для неознайомих з літературою проблеми варто тільки згадати, що існують вже і мабуть будуть ще появлятися солідніші книжки на ту тему.

Ось в тзв. столітній війні Дю Гюесклін (Du Guesclin, Constable of France) відмовився вступати в відкритий бій з англійцями. Він простудював тактику британців і пізнав де є причина, що вони перемагають французів. Англійці, як відомо мали менше вояків, а через те вони приймали бій з приготованих позицій, вживаючи клинів утворених зо знаменитих стрільців з луків. З моментом, як ворог внаслідок граду стрілен був дезорганізований, тоді виступала англійська резерва й „викінчувала” решту. Всі більші битви тої війни проходили завжди за таким взірцем. Це вистудював Дю Гюесклін, оцінив цілком вірно причину переваги англійців і рішив з ними не вступати у відкритий бій, але вів випадові, несподівані наскоки або партизанку. Внаслідок цієї партизанки англійці втратили в столітній війні переважну більшість своїх територій у Франції.

Дю Гюесклін нападав в ночі, захоплював лінії зв'язку, англійських посланців, турбував їх в їхніх фортифікованих таборах. Іншими словами: він і не пробував викинути їх з Франції, але робив їхній постій незносним, прикрим. Така форма війни значно заохочувала французів, а дуже знеохочувала і деморалізувала англійців. Була це не джентельменська, не княжа, не почесна, проти середньовічного погляду на війну, метода ведення війни, але у висліді принесла поразку англійцям. Про неї, про цю партизанку історія майже „забула”. Щойно після століть її стосуватимуть знов. Тут треба сказати, що американські джерела очевидно не знають про українські партизанські війни козацької доби і новіших часів. В цьому напрямі нам ще треба багацько попрацювати.

Але тоді ще терміну партизанка не вживалося. В американській колоніальній війні були славні „Роджерс Ранджерс”, щось зближене до

партизан. Але термін партизанка вперше став вживатися в рр. 1808-1814 в тзв. еспанській кампанії. Еспанські партизани поборювали французів і мали успіх і тоді знов історія сконцентрувала свою увагу на Веллінгтоні, а ролю „малої війни” (по еспанськи guerrilla) притемнено і призабуто.

Розголосу партизанці надав славний „визволитель” Арабії, Лоренс. Самі англійці спочатку вважали його „комічною” фігурою, але ж він, хоч і не генерал, ані людина з військовою освітою, прочитав усіх клясиків військового діла і був глибоко переконаний, що Клявзевиць має рацію, коли вимагає, щоб ворожу армію знищити. Очевидно, він вніс поправку до доктрини Клявзевиць в тому, що (теорія) доктрини Клявзевиць добра на європейському терені, але тут в Арабії її сліпо наслідувати не можна. Він рішив звойовувати регулярні війська при помочі нерегулярних відділів. Бо ж йому стало очевидним, що ні скільки б британські інструктори не пробували творити арабську армію, то вона не могла протистояти турецьким частинам в одвертому бою. То Лоренс (Lawrence) рішив, що воно не потрібно. Він розпрацював пляни під партизанку і виклав їх у „Сім стовпів мудрости”.

Він писав між іншим: „Для турків найцінніші матеріяли устаткування, вони мають більше мужви, ніж екіпунку... отже завданням має бути знищити не армію, але якраз матеріяли і устаткування”... Він не дозволив на відкриті бої.

За наказом Лоренса малі відділи арабів при допомозі англійських спеціалістів-піротехніків зривали мости, тунелі, залізничні рейки і т. п. Так то ізольовані станиці і гарнізони турецькі були в небезпеці і турки мусіли давати їм підкріплення. Тоді Лоренс через деякий час заборонив наскоки, аж поки важкі підкріплення вояцтва не поз'їдали своїх пайків.

(Продовження в наступних числах)

*) Один з членів нашої Ред-колегії опрацював на основі американських джерел, а зокрема на підставі книжки Марка Осанки: „Модерна партизанка” (1962) цикл статей. Їх подаємо читачам „Вісника”, бо вони доповнюють і освітлюють ту партизанську стратегію, що її стосувала наша безсмертна УПА.

Д-р Ол. Соколюшин
старший бібліотекар

СТОРИЧЧЯ ПОЛЬСЬКОГО ПОВСТАННЯ

Ньюйоркська Публічна Бібліотека влаштувала в січні ц. р. виставку фотографічних знімок, публікацій та документів, присвячених сторіччю польського повстання 1863 року.

Для нас, українців, ця виставка цікава була, зокрема, тим, що цілий ряд її експонатів навітлював поодинокі українські постаті та відношення українців до того повстання. Як виходить з тих експонатів, українці неохоче допомагали польським повстанцям, бо поляки були проти самостійности України. Це знаменне ствердження мусіло б дечого навчити й поляків, які й донині не зреклися своїх імперіалістичних плянів відносно Львова та Вільна, як також відбудови „історичної Польщі од можа до можа”.

Про польсько-українські відносини, як вони виглядали сто років тому, написав розвідку д-р Василь Луців. Нижче подаємо рецензію на цю розвідку.

Wasył Luciw, Ph. D.: UKRAINIANS AND THE POLISH REVOLT OF 1863. A contribution to the history of Ukrainian-Polish relations. New Haven, Conn., Slavia Library, 1961. 66 p. illus., facsim. 23 cm.

Згадана розвідка Луціва видана фотографічним способом з багатьма ілюстраціями та широкою бібліографією в англійській мові. В додатку вміщено ряд цінних документів. Ця розвідка, як також праця д-ра Степана Горака „Польща й її національні меншості 1919-39”, з 1961 р., є цінним вкладом у дослідження українсько-польських відносин.

Твір д-ра Василя Луціва обіймає чотири розділи: вступ, польсько-українські відносини перед повстанням 1863 р., вплив повстання на польсько-українські відносини та заключення. Книжка розпочинається світливою Тараса Шевченка і польських революціонерів на вигнанні 1849 р.

Автор накреслює добу до повстання рядом фактів. Внаслідок програної Кримської війни з 1853-56 рр. Москва була приневолена провести деякі реформи у своїй колоніальній державі: 1861 р. знесено панщину, військову повинність обмежено з 25 років до 4-ох, підготов-

лялось конституцію. Цар Олександр II приобіцяв навіть повернути із заслання кирило-методіївців. Українське життя прокинулось в Петербурзі, а згодом перенеслося на Україну. Київ, де від 1834 р. існував університет, став центром українського життя.

Національно-патріотичні ідеї Тараса Шевченка дали українській молоді спонуку до праці серед народу. Так постає гурт, званий хлопоманами, серед яких найвизначнішими були: голова київської громади проф. Володимир Антонович, Константин Михальчук, Тадей Рильський, Борис Познанський й інші.

Далі автор подає організаційну схему польських громад, до яких належало доволі спольщених українців, які називали себе поляко-русинами. Вони заснували Товариство Приятелів Народу і почали розмовляти між собою українською мовою.

Повстання принесло Польщі деякі полегші, і 8-го червня 1862 р. Конгресівка дістала автономію. Однак, поляки продовжували революційну діяльність і 22 січня 1863 р. зорганізували нове повстання в кількох місцевостях, при чому не оминено польсько-українських сучінок. Москва це повстання здусила і вислала 150.000 поляків на Сибір, як пишуть польські історики. В боях згинуло 30.000 повстанців. З приводу того невдалого повстання поляки випустили пам'яткову медалю. Автор порівнює цю польську поразку до української поразки 1709 р. під Полтавою.

Після повстання Москва почала дихати ще більшою ненавистю до обох націй, польської і української. М. Катков, московський публіцист, почав атаку на українське національне відродження. В Україні закрито всі недільні школи. Заборонено друкувати шкільні підручники, розв'язано всі періодики включно з „Чернігівським Листком”. Заарештовано О. Кониського, П. Чубинського, П. Єфименка, В. Лободу, С. Носу і ряд інших українських культурних діячів. Розпочато в Україні посилену русифікацію всього культурного життя. Москва боялась, щоб Україна не пішла шляхом Польщі.

Ікер

З ПОЛІТИЧНОГО ЦИРКУ

Як знаєте з оголошень, до Нью Йорку приїжджає цього літа Московський державний цирк, але ж найвидатнішого артиста-акробата, Нікіти Хрущова, немає, на жаль, в складі циркового антуражу... Принаймні я не бачив його прізвища на афішах... Це, мабуть, стоїть у якомусь зв'язку з впертими вістками світової преси, що Нікіта Сергійович серйозно носить-

Українці симпатизували польським повстанцям, бо й вони виступали в той час проти московського імперіялізму, царської тиранії та деспотизму. Автор наводить цікавий факт про те, що письменниця Марко Вовчок, перебуваючи поза Україною, мала живий зв'язок з польськими повстанцями. Шевченко також мав зв'язки з повстанцями, як Пшевлочський, Желіговський й інші. Поляк Зигмунт Сераковський повішений після повстання, називав Шевченка братом і батьком. Однак, польські повстанці мріяли про відновлення історичної Польщі з 1772 р., і це, очевидно, було загрозою для України.

Невдачу повстання автор приписує в першу чергу внутрішньому непорозумінню серед поляків та несолідній його підготовці. Керівники повстання ворожо ставилися до України, за малими винятками, як, наприклад, С. Твардовський, який проповідував братерство обох народів.

В кінці своєї розвідки автор наводить голоси польських шовіністів, для яких Україна — це польський життєвий простір, і критику тих імперіялістичних ідей українцями, зокрема Ів. Франком. Розвідка закінчується цитатою про те, чого поляки могли б навчитися з того історичного досвіду: „Наші сусіди мусять змити ганьбу, що лишилася по їх чорних ділах у відношенні до України, і тоді зможуть числити на симпатію українців”.

Однак, слідкуючи за польськими потягненнями у вільному світі, слід ствердити, що їх концепція межимор'я ще існує хоч і слабне, що вони й далі мріють про Львів та Вільно. Правда, є поляки, що реально дивляться на історичну дійсність, однак їх дуже мало і голосу їх не чути.

ся з думкою зрезигнувати з довголітньої кар'єри ливоскочка й відійти на пенсію. Сам же він зволив сказати, вертаючись з вакацій над Чорним морем: „Я, мовляв, старший чоловік, вічно жити не буду”.

Що вічно жити не буде, це, між іншим, факт, — славити Бога. Якщо сам не дасть дуба, то вірні коришки з ЦК Партії допоможуть йому спочити в мавзолеї, як допомогли вусатому Сонічку. Але ж не хочу я вірити, дорогі друзі, в таку комбінацію, що Нікіта Сергійович сам, добровільно, зречеться посади червоного „боса” і поїде собі на дачу рибку вудити чи квіточки у вазонках підливати... Це не в його бучерському характері, дозвольте запримітити. Кремлівські Бриски не так легко випускають костомахи з пащі! А коли на Заході поширилась чутка, що Нікіта Сергійович уже назначив і поблагословив свого наслідника престолу, — то Ви знаєте чим то скінчилось: того ж самого наслідника престолу, Фрола Козлова, побив такий тяжкий параліч, що він уже дує, як то кажуть, на ладан...

Що ж до самого Нікіти Сергійовича, то він на фотознімках у пресі і на телебаченні — тьфу тьфу! — нічого собі виглядає, на пса вроки! Обличчя, мов кавун, кругле, опецькувате, аж пащить здоров'ям! А може тому так пащило, що Фідель Кастро поколов його своєю бородою, коли розцілювався з ним „на писки” під час першотравневої паради на Червоній площі?..

Ой, що налобизались, то налобизались!.. Така любов процвітала, як у тій пісні співаєтьсЯ: „Потім я тебе, потім ти мене, потім ти мене, потім я тебе...” Вправді кидалось увічі, що Фідель Кастро ніби трохи темперує свій любовний розмах, ніби шпарує поцілуї ще для когось... Може для Мао-Тсе-Тунга?.. Бо то ще не знати, чия візьме. Покищо так стоять справи, як це дотепно окреслив бувший віцепрезидент Ричард Ніксон, називаючи Кубу — „Західня Росія”.

Що правда — то не гріх: Куба — це тепер приватний бізнес тов. Хрущова, який коштує Москві мільйон доларів денно!.. Хтось може зауважити, що це „лавзі” бізнес, простіть за

В КРУГОВОРІ СВІТОВИХ ПОДІЙ

Змора „коекзистенції”

Концепцію коекзистенції, тобто мирного співіснування комуністичного і не-комуністичного ладу та мирної співпраці між країнами з двома тими різними ладами, видвигнув новий червоний цар Росії Нікіта Хрущов зараз після того, як прийшов до влади.

Чи вона означає, що Хрущов зрікся основного пляну комуністично-московського імперіалізму підкорити Москві увесь світ? Зовсім ні! Цього пляну він ані на мить не брав під сумнів. Він лише поставив перед москвинами думку, що підкорення не мусить бути проведене єдино збройним завоюванням, бо в сучасній ситуації це легше провести шляхом „мирного співіснування” та „холодної війни”: підміновувати кожен з „капіталістичних” країн, із З'єдиненими Державами Північної Америки включно, дією комуністичного підпілля, розкладати їх морально „поученнями” місцевих поплентачів комунізму про шкідливість ставлення справи комунізму на вістрі меча, залякувати „холодною війною” і... крок за кроком опановувати й підкорювати Москві щораз нові території.

Чи американські політики, особливо ж керівничі сьогоденної політики ЗДА, не розуміють суті „коекзистенції”? Розуміють. Під час виборчої кампанії одним із найважчих закидів Кеннеді супроти президента Айзенгавера та його уряду було те, що вони прийняли „ко-

слово. Чи він Москві оплатиться? Тобто, чи вкладений капітал принесе зиски?... А зиск може бути аж тоді, коли централь підприємства на Кубі розбудує свої філії в сусідніх, середньо-полудневих американських республіках.

Як воно буде — поживемо — побачимо. Саме важне, щоб пожити... Покищо не видно того, щоб бізнес котився до банкрутства. Та чи може він збанкрутувати, коли, скажемо, 17 тисяч советських спеціалістів від ракет, турболітаків та іншого чортовиння, сидять собі на Кубі, як у Маркса за плечима, водку п'ють і в дурака ріжуть, а їх бережуть від всякого роду несподіванок з боку кубинських повстанців... американські і британські воєнні кораблі...

екзистенцію”, замість перебрати ініціативу у свої руки і перейти в наступ проти ССРСР, як цього вимагають інтереси ЗДА та всього світу. Але, зайнявши пост президента ЗДА, Кеннеді застосував „коекзистенцію” у ще більших розмірах, як робив це Айзенгавер.

Чому?

Спроба інвазії на Кубі і драматична вимога, щоб Москва негайно забрала свою атомову зброю з того острова, з рішучою загрозою воєнних дій проти ССРСР, якщо це не буде зроблене, свідчить, що Кеннеді хотів би здійснити свої обіцянки — відкинути „коекзистенцію” і перейти в рішучий наступ проти большевицької Москви. Але історія з інвазією на Кубі розкрила, що в ЗДА діє спеціальна таємна політична сила, якій і Президент кориться. Американська преса подала до загального відома, як то під тиском „когось”, що в критичний момент, вночі, прилетів до президента Кеннеді для того, щоб добитися від нього наглого відкликання летунського підсилення інвазії на Кубу, — прийшла важка компромітація ЗДА в opinіo всього світу і несподівана для самого Кастра його „блискача перемога”.

Та таємна політична сила, яка на диво міцно контролює політику ЗДА і про яку щораз більше пишеться в „опозиційній” до неї американській пресі, діє вперто і послідовно, щоб... облегшити Хрущову здійснення його плянів.

Наркотик: китайсько-московський конфлікт

Як наркотик для приспання загальної уваги критичнодумуючих американських патріотів вживає та політична сила спеціальну інтерпретацію фамільної сварки між комуністичним Китаєм і комуністичною Москвою, що постала в зв'язку з проблемою: краще й певніше відкрита війна чи краще й певніше підступна коекзистенція для того, щоб закласти важкі кайдани комунізму всьому світові? В американських керівних колах уперто поширюється „переконавання”, що московсько-китайський збройний удар неминучий, і тому вільному світові треба тільки придивлятися, як „ідеологічний” конфлікт між Китаєм і Москвою буде поглиблюватися, і терпеливо виж-

дати, аж ті дві комуністичні потуги зударяться, врешті, у збройному конфлікті й обидва, а з ними й весь світовий конфлікт, розлетяться на втіху всьому світові.

Додатковою до того є казочка, що Хрущов загрожений на своєму троні червономосковського царя своїми московськими конкурентами, які на випадок захоплення влади в свої руки негайно погодяться з Китаєм і привернуть тактику Сталіна. А що Хрущов „лагідний” і „примирливий”, що саме він є основною причиною китайсько-московського конфлікту, то західному світові — кажуть автори цієї казочки — треба поступатися Хрущову, щоб тим піддержати його авторитет у Кремлі, потрібний, щоб він не злетів з трону.

Очевидно, що конфлікт між Китаєм і Москвою існує. Він має дві причини: національну — китайським комуністичним вожакам ніяк не смакує роля „молодшого брата”, навпаки, вони воліють бути „старшим братом” московських нащадків Тамерлянових орд, — і персональна — китайсько-комуністичні вожаки, вихованки й друзяки Сталіна, недолюбляють Хрущова, який викрив Сталіна перед світом як кривавого дегенерата. Але друга причина має виразно характер короткотривалості, бо при найближчих персональних змінах у Кремлі чи в Пейпінгу ця причина зникне, а друга, хоч органічна й дійсно серйозна, може привести до збройного конфлікту тільки тоді, коли вже й решта світу буде розparcelьована між Москвою й Пейпінгом. „На могилі американських акул капіталізму”, — як кажуть московські й китайські комуністи.

Куба — форпост московського імперіялізму

Наркотик діє на диво успішно на американських політичних діячів. Це видно особливо у їх відношенні до питання Куби. Москва чимраз виразніше й нахабніше перетворює Кубу на випадову мілітарну фортецю московського імперіялізму, скерованого цим разом уже безпосередньо проти Америки. Державні керманічі Америки бачать це і — нічогісінько не роблять, бо... „ві гев но евіденс”, „ми не маємо переконливого доказу” на те, що на Кубі є вже стільки важкої атомової зброї, що нею Москва дійсно зможе завдати смертельного удару З'єдиненим Державам Америки. (А як буде

„евіденс”, тоді, очевидно, треба буде коритись Москві, щоб рятувати ЗДА від тотального знищення).

Цими днями Хрущов, при нагоді відвідин Кастра в Москві, ще раз погрозив Америці, що атаку американців на Кубу Москва вважатиме за атаку на СРСР, і тоді Москва відповість на неї негайно „стомільйоновотонною” атомовою бомбою.

При тому Хрущов заявив, що минулої осені Кеннеді, взаїмну за згоду забрати з Куби московські атомові бомби, зобов'язався ніякої інвазії на Кубу не робити і нікому іншому цього не дозволити. Московська, а також французька преса подають, що, крім цього зобов'язання, Кеннеді зобов'язався тоді зліквідувати також американські летунські бази в Туреччині, Пакістані й Італії, що й зроблено.

Цей стан починає дедалі більше тривожити американців, яких насонна пісенька про те, що комунізм сам розлетиться внаслідок китайсько-московського збройного удару, „не бере”, і тому все частіше чується в американській пресі гостру критику „коекзистенційної” політики уряду Кеннеді й вимоги дії.

З ПРЕСИ

Д-р Гамількар С. Альвізатос, професор теології в університеті в Атенах і член центрального комітету Світової Ради Церков висловився в статтях в газеті „Віма” в такий спосіб, що то була історична помилка з боку православної Церкви не бути учасником екуменічного Собору в Римі.

Він теж висловлює думку, що грецький патріярх виправить ту помилку в осені на наступній сесії Собору.

Від себе можемо додати, що подібний погляд, тобто погляд, що Українська Православна Церква могла б прислужитися загальній українській справі через відповідно задемонстровану участь в цьому ж соборі висловлено в наших резолюціях з приводу 12-го З'їзду ООЧСУ та в статтях в „Шляху Перемоги” (Карбович і другі) і в інших пресових органах. Здається, що сантимент за участю в соборі для того, щоб теж Українська Православна Церква відмовила права росіянам говорити теж в імені української Церкви — зростає. Ця тема теж знаходить

З НАШОГО ЖИТТЯ

П. М.

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ 22-го ВІДДІЛУ ООЧСУ В БОФФАЛО

7-го квітня ц. р. в Українському Домі „Дніпро”, в Боффало, відбулися загальні річні збори 22-го Відділу ООЧСУ. Збори відкрив довголітній голова Відділу інж. С. Квасницький, який, привітавши присутніх членів, виголосив вступне слово.

Президію зборів вибрано у складі: М. Палцан — голова, П. Перцак — секретар.

Після відчитання протоколу з попередніх річних загальних зборів та по виборі комісії-матки перейдено до звітування за минулий рік діяльності.

Зі звітів голови та поодиноких референтів присутні довідалися, яку велику та корисну роботу провів 22-ий Відділ ООЧСУ за звітний рік.

Загальний стан членства на день звіту становив 55 осіб, з чого майже 75% це активні, жертвенні, працьовиті члени, які приймали участь в усіх акціях, запланованих Управою.

своє місце під час візит б. прем'єра Я. Стецька в кругах високих достойників Української Православної Церкви.

Нижче подаємо англійський текст протестної ноти Німеччини проти уряду ССРСР за морди Бандери і Ребета:

“The Ministry of Foreign Affairs has the honor to notify the Embassy of the U.S.S.R. of the following:

“In October, 1962 a trial was held in the Federal court against Soviet citizen Bogdan Stashynsky. Stashynsky assassinated Lev Rebet in October, 1957 and Stepan Bandera, in October, 1959 with a gas pistol which was handed to him by those who ordered him to commit these murders. Stashynsky was sentenced to eight years of hard labor. According to the findings of the Federal court both crimes were committed upon instructions of official Soviet organs. For this reason the Federal Government is compelled to call the attention of the government of the Union of Soviet Socialist Republics that such conduct is sharply contrary to the generally accepted rules of law, especially international law. The government of the Federal Republic of Germany is hereby requesting the government of the U.S.S.R. to undertake the necessary measures and guarantees to prevent similar action from occurring in the future”.

Діловодство було ведене у взірцевому порядку. Відбулося 7 засідань Управи, 3 спільних засідання Управ ОВФ (2 святочних сходин, ширші інформативні сходини). Вплинуло листів 60, а вислано 719, в тому числі членські повідомлення. Відділ влаштував товариську заправу.

Керуючись загальними напрямними централі ООЧСУ в Нью Йорку та виконуючи статутарні зобов'язання й рішення Управи, Відділ розгорнув і пожвавив працю в організаційній, культурній, економічній та політичній діяльності, як також великою мірою причинився до успішного переведення окремих акцій для добра визвольної справи в системі ОВФ. Напередодні процесу над убивником сл. п. Провідника ОУН С. Бандери Відділ zorganizував громадське протестаційне віче з промовою проф. З. Сагана та винесенням відповідних резолюцій, які вислано до цілого ряду сенаторів, конгресменів та до уряду Західньої Німеччини.

В осінньо-зимовому сезоні Управа Відділу влаштувала „живі газети”, в яких брали участь видатні діячі та професіоналісти в Боффало

Відділ ООЧСУ в Вашингтоні

Основуючі Збори відкрив п. Теодор Царик. Президію Зборів вибрано в такому складі: Д-р Василь Сьокало — голова, п. Володимир Ю. Масвський — секретар.

Порядок нарад прийнято одноголосно без ніяких змін і доповнень.

Пан д-р Петро Мірчук, член Головної Управи ООЧСУ виголосив доповідь на тему „Значення ООЧСУ”. В своєму слові доповідач підкреслив слідуєчі моменти: нормально лише люди zorganizовані можуть виконати великі завдання, хоча не є виключене, що випадково й окремі одиниці можуть багато зробити; на терені Злучених Держав Америки є багато різних організацій, але з них лише декілька провадять активну політичну працю; підставою праці ООЧСУ є ідеї Воюючої України; у своїй праці ООЧСУ не відкидає співпраці з американ-

ськими чинниками, але в основному орієнтується на власні сили; опортунізм родиться не тільки в часі окупації, але й серед демократичного оточення; збайдужіння поодиноких людей чи груп є чинником саморозкладання; важливість організації є не тільки в кількості, але також, і то в більшій мірі, в якості членів; надзвичайно важливим є не зневірюватись у своїй праці серед невідрадних обставин. У висновку доповідач переконливо довів конечність створення Відділу ООЧСУ у Вашингтоні.

В дискусії п. В. Ю. Маєвський підкреслив доцільність і актуальність чотирьох свобід не тільки серед українців і американців, але й серед народів цілого світу. В реалізації чотирьох свобід стоять не тільки українці, але й волюбні народи світу.

Секретар Президії Зборів прочитав список людей, що вписалися та яких прийнято до місцевого Відділу ООЧСУ.

На внесок дир. Петра Петрика одноголосно вибрано п. В. Ю. Маєвського на голову Управи місцевого Відділу ООЧСУ. Дальших членів Управи вибрано одноголосно в такому складі:

П. Богдан Максимчук — заступник голови, п. Мирон Пилипець — секретар, п. Степан Слота — касієр, п. Теодор Царик — прес. реф., п. Станислав Кондрат — член.

Після вибору на одноголосну згоду нововибраної Управи п. М. Пилипець і п. Т. Царик замінялися діловодствами.

Одноголосно вибрано Контрольну Комісію в такому складі:

Д-р Василь Сьокало — голова, дир. Петро Петрик — заступник голови, п. Антін Слота — член.

Рішено, що місячна вкладка членів Відділу буде 75 центів, з того 50 центів буде відсилатися до каси Гол. Управи ООЧСУ, а 25 цент. залишиться в касі Відділу. Підкреслено, що кожний член ООЧСУ повинен передплачувати журнал ООЧСУ „Вісник”. Нововибраний голова п. В. Ю. Маєвський подякував в імені Управи присутнім за довір'я та начеркнув наступні точки праці Відділу на майбутнє:

а) Приєднання нових членів до Відділу. б) Відзначення 30-ліття штучного і трагічного голоду на Україні в 1932-33 рр. в) Зорганізування Відділу Юного СУМА на терені Вашинг-

11-ий З'їзд Т-ва бுவ. Вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки

У З'їзді взяв участь голова Проводу
ЗЧ ОУН проф. С. ЛЕНКАВСЬКИЙ

В домі Визвольного Фронту 18 травня відбувся в Нью Йорку XI З'їзд Товариства б. вояків УПА ім. ген.-хорунжого Тараса Чупринки. У З'їзді взяли участь понад 30 делегатів Відділів, голова Головної Управи братнього Товариства з Канади М. Кошик (Горко) та гості. До Президії З'їзду були обрані Вол. Хомин (Карло) — голова, І. Олієр (Кум), А. Миця (Верниволя); до Почесної Президії — довго оплескуваний Голова Проводу ЗЧ ОУН проф. Степан Ленкавський, М. Кошик (Горко), М. Фурда — голова ГУ СУМА.

Після обрання комісій і прийняття протоколу попереднього З'їзду, учасники вислухали докладний звіт голови ГУ Т-ва Миколи Грицьков'яна-Макаренка, що показав всебічне зростання активності Товариства. Його доповнили звіти членів Управи та керівники різних комісій.

З великою увагою З'їзд вислухав слово голови Проводу ЗЧ ОУН проф. С. Ленкавського.

В другій половині дня, після одноголосного уділення абсолюторії уступаючій Управі, обрано нову Управу в такому складі: М. Грицьков'ян — голова, М. Сидор (Петя) — заступник, В. Хома — другий заступник, І. Ділай (Корчик) — секретар, П. Штефаровський (Топір) — скарбник; члени Управи — М. Черешньовський, А. Мицьо (Верниволя), д-р Б. Гук, (Скала), С. Данів (Марко). Контрольну комісію очолив п. Несторук, Товариський Суд — Л. Футала (Лагідний), Суспільну Опіку — М. Шашкевич (Рись).

Після схвалення резолюцій, внесків та по-
тону. г) Улаштування сходин з доповідями. д) Влаштування спільного пікніку з Відділом ООЧСУ в Балтіморі.

Голова Президії д-р Василь Сьокало подякував д-рові П. Мірчукові за доповідь, а присутнім за участь та закриття Зборів.

За Президію Зборів:

Д-р Василь Сьокало
(Голова)

В. Ю. Маєвський
(Секретар)

ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ
В ЗДА

В НЕДІЛЮ 16-го ЧЕРВНЯ 1963 р.,
ГОД. 10.30 РАНКУ

ОСЕЛЯ СУМА В ЕЛЛЕНВІЛІ, Н. Й.
В ДВАДЦЯТИП'ЯТИРІЧЧЯ СМЕРТИ

сл. п. полк. **Евгена Коновальця**
ПОКЛІН ГЕРОЯМ

АРХИЄРЕЙСЬКУ СЛУЖБУ БОЖУ
відслужить Їх Високопреосвященство
Кир Йосиф, Єпископ Стемфордської Єпархії

ПРОГРАМА:

Слово б. прем'єра України, голови ЦК АБН
п. Я. Стецька, Святочна промова д-ра М. Кушні-
ра, виступи мішаного хору Осередку СУМА
в Нью Йорку і мужеського хору „Гомін” під
дир. п. М. Кормелюка, Капелі Бандуристок
Осередку СУМА в Нью Йорку під дир. п. М.
Данілова, рецитація „Присвята Героям”
Юнацтва Осередку СУМА в Ньюарку
під кер. п. Ю. Кононіва.

В СУБОТУ 15-го ЧЕРВНЯ 1963 р.,
ГОД. 8-ма ВЕЧОРА
С В Я Т О Ч Н А В А Т Р А

Чисельною участю віддаймо поклін Героям-
Борцям за волю України

КОМІТЕТ

Зголошення на автобуси приймають Відділи
ООЧСУ і Осередки СУМА.

бажань, а також звітів з Відділів закрито З'їзд
відспіванням „Не пора”.

Увечері того ж дня на вечірці-зустрічі перед
переповненою громадянством залемо виступив
з промовою голова Проводу ЗЧ ОУН проф. С.
Ленкавський. Після вислухання багатьох при-
віттів, зокрема проф. І. Вовчука, проф. М. Чу-
батого, сот. І. Козака (ОбВУА) та ін., відбула-
ся цікава мистецька програма у виконанні спі-
вачки М. Лисяк, актора Я. Пінота-Рудакевича,
письменників І. Керницького і М. Понеділка;
програму вів О. Лисяк, фортепіановий супровід
— Лідії Бульби. Вечірку-зустріч зафільтував
п. Ярослав Кулинич.

(Продовження з 2-ої стор. обкладинки)

По \$ 1.00 — Граб Омелян, Гузеляк Андрій.
Листа ч. 0246.
По \$ 10.00 — Зарічний Михайло, Карпишин Павло.
По \$ 5.00 — Бриндзя Олекса, Богайчук Микола.
По \$ 1.00 — Вусько Антін.
Листа ч. 0247.
По \$ 10.00 — Дмитришин Володимир.
По \$ 5.00 — Волошин Іван, Ткач Павло, Тимчій Іван,
Равлінко Василь, Проскуренко Микола, Винарчик Дми-
тро, Іванів Теодор, Трач Ярослав, Королишин Ярослав,
Королишин Микола.
По \$ 3.00 — Луцишин Теодор.
По \$ 2.00 — Полівчак Іван, полк. Ківерчук Юрій.
По \$ 1.00 — Лебідь Василь, Гречкосій Володимир.
Листа ч. 0249.
По \$ 10.00 — Пічкур Павло.
По \$ 5.00 — Мапталір Евстахій, Купровський Сте-
пан, Пастушанчин Мих., Ярема Теодор, Лучин Михай-
ло, Сний Е., Жмур Василь, Жмур Степан, Тишко
Евген, Бобецький Мих., Олива Петро, Базар Григорій,
Ручький Осип, Бурак Іван.
По \$ 3.00 — Гриців Осип, Петро Романик.
Листа ч. 0250.
По \$ 10.00 — М. і К. М'ясарня.
По \$ 5.00 — Павлів Микола, Динька Андрій, Петрів
Василь, Когут Михайло, Вовк Степан, Тимків Микола,
Бонтабик Теодор, Будзяк Василь, Рись Іван, Башуць-
кий Петро.
По \$ 4.00 — Луцак Степан.
По \$ 3.00 — Куцько Олекса.
По \$ 2.00 — Вовк Михайло.
По \$ 1.00 — Мазурик Ілля.

МІННЕАПОЛІС

Листа ч. 0196. Збірщик М. Муха.
По \$ 5.00 — М. Муха, В. Миколюк, П. Пишко, П.
Класниці.
По \$ 4.00 — В. Титканіч.
По \$ 2.00 — С. Ковальчук, В. Лісович, О. К., Ю. Ф.,
Г. Паліж, С. Сміт, Г. Вавелко.
По \$ 1.00 — Ю. Мацук, Т. Гаврилюк, М. Гунчак, М.
Горішник, П. Малецький, М. Фейда, Е. Човган, Й. Го-
цук, П. Кулик, О. Вучек.
Листа ч. 0197. Збірщик Т. Воляник.
По \$ 25.00 — Осередок СУМА ім. І. Мазепи в Мінне-
аполіс.
По \$ 5.00 — Т. Воляник, М. Яворський, В. Бунєгра.
По \$ 3.00 — К. С., І. Вакіряк, Д. Мандибур, В. Кміт,
П. Ванаш.
По \$ 2.00 — А. Загородний, Ю. Никифорок, М. Кра-
марчук.
По \$ 1.00 — М. В., С. Михайльонка, К. Чіхрай, Р.
Остапович, М. Наваланий.
Листа ч. 0198. Збірщик М. Іваськевич.
По \$ 5.00 — І. Марців, І. Дорошак.
По \$ 3.00 — П. Бриняк, І. Пригар.
По \$ 2.00 — М. Охримович, Р. Смулка, А. Гнатів.
По \$ 1.00 — М. Чемирис, Д. Дудинський, Р. Король,
Д. Татарин, І. Конопців, С. Павлишин, М. Крамарчук,
Я. Дивидович, М. Заставний, Кравець П., О. Мінкович,
С. Кучварський, Г. Підгайний, Т. Петришак, І. Чеме-
рис, Т. Федоришин, В. С., М. Кучинський.

- По \$ 0.50 — М. Полець, І. Дячук.
Листа ч. 0199. Збірщик М. Січ.
- По \$ 5.00 — М. Іваськевич.
- По \$ 1.00 — М. Гук, Т. Петрусь, О. Гайдай, І. Бугаєнко, К. Малайчук.
Листа ч. 0200. Збірщик В. Моцьо.
- По \$ 10.00 — Д. Хабін.
- По \$ 5.00 — В. Моцьо, В. Сас, С. Тринка, В. Крамарчук, Я. Карпак, І. Манталір, Е. Карпак, М. Козак, В. Яблонський, П. Вреславець, В. Домбровський.
- По \$ 3.00 — М. Січ.
- По \$ 2.00 — І. Артим, В. Остапюк, В. Микуляк, Д. Гусак, Ю. Вдовичин, Я. Абрамчук, В. Амброзяк, Л. Дешамп.
- По \$ 1.00 — А. С.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

- Листа ч. 0251. Збірщик Василь Загорчемний.
- По \$ 10.00 — Чигукович, Омелян Михайловський.
- По \$ 5.00 — Іван Шмата, Василь Загорчемний.
- По \$ 2.00 — Василь Ложницький, Никола Цап, О. Червак, Ярослав Попель, Богдан Антонішин.
- По \$ 1.00 — Євген Козюпа, Михайло Лісевич, Степан Кваснюк, О. Дерешівський, Осип Сенета, не читий підпис.
- Листа ч. 0253. Збірщик Василь Гачкевич.
- По \$ 2.00 — Бродич Федір, Богдан Антонішин, Володимир Береза.
- По \$ 1.00 — Степан Посполита, Ярослав Томашівський, Роман не знає прізвище, Михайло Гусак, Євген Кульчицький, Роман Крохмальницький, Богдан Снігурович, Ярослава Кравчук, Антін Кравчук.
- Листа ч. 0252.
- По \$ 5.00 — Осип Ягницький.
- По \$ 3.00 — Роман і Наталія Николасевичі.
- По \$ 2.00 — Микола Левчук, Ярослав Шумило, Дмитро Малік, Михайло Дубецький, П. Слюсаренко, Ігор Поцілуйко, Богдан Антонішин.
- По \$ 1.00 — Іван Данківський, Євген Лукомський, О. Хома, Микола Яблонський.
- Листа ч. 0252 — додатково.
- По \$ 20.00 — Василь Климук.
- По \$ 5.00 — Іван Заковоротний, Лідія Чайківська.
- По \$ 2.00 — Омелян Михайловський, Іван Козін, д-р Михайло Снігурович, Стефан Данів, Ігнат Андрусин, Іван Витвицький, Федір Бродич, Михайло Чапля, О. Гладкий, Іван Шмата, Василь Загорчемний.
- По \$ 1.00 — С. Горощко, Софія Данко, Михайло Войко, Михайло Дуда, Григорій Гіна, Тетяна Дубецька, Олена Гамрига.
- Листа ч. 0255. Збірщики: В. Загорчемний, М. Дуда.
- По \$ 5.00 — Василь Климук.
- По \$ 2.00 — Василь Загорчемний, Микола Левчук, Іван Лучинський, Михайло Чапля, Михайло Дуда, Володимир Фіцилович, Іван Голембйовський, Михайло Ремський, Іван Румак.

По \$ 1.00 — Степан Данів, Микола Духновський, Василь Гачкевич, Михайло Салата, Григорій Гіна, Микола Филиппів, Микола Яблонський, Степан Якімишин, Іван Шелюк, Осип Сенета.

По \$ 0.25 — Федір Цабала.

Листа ч. 0254. Збірщик Михайло Гурський.

По \$ 5.00 — Михайло Гурський.

НЮ БРАНСВІК, Н. ДЖ.

Листи чч.: 0281, 9282, 0283, 0284, 0285. Збірщики: пп. Бойчук Михайло, Мельничук Степан, Ясіновський Василь, Івахів Ярослав, Цяпа Володимир, Хомут Василь.

По \$ 50.00 — ООЧСУ Відділ 33-ій.

По \$ 25.00 — Григорій Добуш, Ярослав Івахів.

По \$ 15.00 — Хомут Василь.

По \$ 10.00 — М. С. Бар (Менувіл), Бойчук Михайло, Мостовий Михайло, Хомут Михайло.

По \$ 5.00 — В. Іванович, В. Ясіновський, С. Мельничук, Ю. Ясіновський, А. Фецемиць, Д. Беднарський, М. Захарко, О. Паганіцький, О. Грущецький, І. Ставичний, В. Оріховський, М. Ровенко, В. Цяпа, П. Панькевич, Р. Старожитник, П. Козар, Т. Бутрей.

По \$ 3.00 — Ю. Лучко, П. Яцук, В. Вутковський, В. Тернопільський.

По \$ 2.00 — В. Коза, П. Сірпан, Й. Кіхта, В. Войко, Т. Транзелюк, В. Матіїв.

По \$ 1.50 — Романишин.

По \$ 1.00 — М. Гатала, Я. Паславський.

ЧЕСТЕР, ПА.

По \$ 50.00 — Українська Американська Ліга, Український Народний Дім.

По \$ 25.00 — Сестрицтво з Української Православної Церкви, Осередок СУМА, Український Католицький Клуб, Т-во Союз Українок Ч. 2.

По \$ 16.00 — Т-во „Самопоміч" Відділ в Сестер.

По \$ 10.00 — А. Забродський, В. Корчинський.

По \$ 5.00 — В. Пастушок, Г. Волос, М. Гілевич, П. Хабаль.

По \$ 3.00 — Я. Захарків, о. М. Збір, В. Малецький, П. Мисак, М. Єдинак Мол.

По \$ 2.00 — В. Батринчук, І. Смолій, В. Лесик, Я. Тарнавський, Й. Момант, П. Шабатура, В. Крамар, Г. Давид, П. Влотний, В. Вацкевич, А. Коменданчук, І. Рудницький, Д. Кучера, М. Яцик, В. Новак, Микола Яцик, М. Муляр, П. Копчак, М. Гілевич, В. Волянський, І. Пшеничяк, В. Трач, І. Чабан, М. Страк, С. Рубаш, М. Попек.

По \$ 1.00 — І. Баратяк, В. Біанський, О. Рилько, О. Чарнець, Д. Молодовець, П. Трач, С. Чабан, І. Янчак, К. Нодіс, М. Марчишин, І. Процишин, М. Маріак, Василь Яцик, Матвій Закручений, В. Ковальчук, В. Федорович, М. Іщук, І. Янчак.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИБІ!

(Продовження збірки в наступному числі)

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!